

2005 kovo 14
Nr. 5

Lietuvos
Katalikų
Bažnyčios
informacijos
centro
leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Popiežius

Popiežius Jonas Paulius II
Apaštališkasis laiškas „Sparti plėtra“
atsakingiesiems už visuomenės komunikavimą 2

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos šeimos centrų metinė konferencija 6
Šv. Kazimiero iškilmė Vilniuje 9
Šv. Kazimierui skirta konferencija 10
Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas 11
Apžvalginė arkiv. S. Tamkevičiaus spaudos konferencija 11
Kun. Virgilijaus Jaugelio 25-ųjų mirties metinių minėjimas 13

Homilijos

JIS PRISIKĖLĖ
Velykos 15

Straipsniai

Kardinolas Alfonso Lopez Trujillo
Popiežiškoji šeimos taryba
ŠEIMA IR GYVYBĖ EUROPOJE 16

Bažnyčia pasaulyje

Popiežius pagerbė Fatimos regėtoją 23
Kardinolas Ratzingeris apie Šventojo Tėvo negalią 23
Mirė judėjimo *Communione e Liberazione* įkūrėjas 23
Lenkijos primas leido priimti Komuniją į ranką 24

Popiežius Jonas Paulius II

Apaštališkasis laiškas „Sparti plėtra“ atsakingiesiems už visuomenės komunikavimą

1. Sparti technologijos plėtra visuomenės komunikavimo priemonių srityje neabejotinai yra vienas šiuolaikinės visuomenės pažangos ženklų. Turint prieš akis šias be paliovos besiplėtojančias naujybes, žodžiai, aptinkami Vatikano II Susirinkimo dekrete *Inter mirifica*, kuri 1963 m. gruodžio 4 d. paskelbė mano garbingasis pirmtakas, Dievo tarnas Paulius VI, atrodo dar aktualesni: „Tarp nuostabiausių technikos išradimų, kuriuos, ypač mūsų laikais, Dievo padedamas žmogaus genijus padarė kūrinyje, Motina Bažnyčia itin rūpestingai priima ir stebi pirmiausia tuos, kurie labiausiai susiję su žmogaus dvasia ir kurie atvėrė kelius nepaprastai lengvai perduoti bet kokias žinias, mintis bei nuostatas“ (1).

I. Vaisinga kelionė dekreto *Inter mirifica* keliu

2. Prabėgus keturiasdešimčiai metų po šio dokumento paskelbimo, mano nuomone, pravartu apmąstyti iššūkius, visuomenės komunikavimo priemonių keliamus Bažnyčiai, kuri, anot Pauliaus VI, „jaustųsi kalta Viešpačiui, jei nesinaudotų šiomis galingomis priemonėmis“ (2). Iš tiesų Bažnyčia pašaukta ne tik naudotis šiomis priemonėmis Evangelijai skleisti, bet ir, šiandien labiau nei kada nors anksčiau, išganingą žinią įtraukti į „naująją kultūrą“, kurią kuria bei gausina galingos komunikavimo priemonės. Ji suvokia, kad naudojimas šiuolaikinio komunikavimo technikomis bei technologijomis yra neatsiejama jos misijos trečiajame tūkstantmetyje dalis.

Tokio suvokimo skatinama krikščionių bendruomenė ėmėsi reikšmingų žingsnių pasitelkdama komunikavimo priemonės religiniam švietimui, evangelizacijai ir katechizacijai, pastoracijos darbuotojų lavinimui šioje srityje ir įvairių komunikavimo priemonių vartotojų bei adresatų brandžios atsakomybės ugdymui.

3. Mūsų pasaulyje, kupiname komunikacinio potencialo, naujai evangelizacijai kyla įvairialypių iššūkių. Į tai atsižvelgdamas, enciklikoje *Redemptoris missio* troškau pabrėžti, jog pirmasis šiuolaikinių laikų areopagas yra *komunikavimo pasaulis*, gebantis žmoniją suvienyti ir paversti – kaip mėgstama sakyti – „globaliniu kaimu“. Visuomenės komunikavimo priemonės pasidarė tokios svarbios, jog daugeliui tapo pagrindiniu vadovavimosi bei įkvėpimo šaltiniu formuojant asmeninį, šeiminių ir socialinių elgesį. Tai sudėtinga problema, nes tokia kultūra pirmiau negu iš turinių gimsta iš paties fakto, kad egzistuoja nauji komunikavimo būdai su iki tol negirdėtomis technikomis bei kalbomis.

Mūsų epocha yra globalinio komunikavimo amžius, kai daugybė žmogaus egzistencijos momentų rutuliojasi per

medijų procesus ar bent su jais susiliesdami. Apsiribosiu paminėdamas asmenybės ir sąžinės ugdymą, emocinių ryšių aiškinimą bei struktūravimą, mokojo ir ugdomojo tarpsnio artikuliaciją, kultūros reiškinių plėtoją bei skleidimą, socialinio, politinio ir ekonominio gyvenimo vystymąsi.

Pasak organiškos ir teisingos žmogiškosios pažangos vizijos, komunikavimo priemonės gali ir turi skatinti teisingumą bei solidarumą, tiksliai ir teisingai pranešindamos apie įvykius, nuodugniai analizuodamos situacijas ir problemas, suteikdamos balsą skirtingoms nuomonėms. Aukščiausieji tiesos ir teisingumo kriterijai, kuriais privalu vadovautis atsakingai įgyvendinant laisvę bei atsakomybę, sudaro horizontą, kuriame turėtų skleistis autentiška naudojimosi galingomis šiuolaikinėmis visuomenės komunikavimo priemonėmis deontologija.

II. Evangelinės įžvalgos ir misijos pareiga

4. Komunikavimo priemonių pasauliui irgi reikia Kristaus atpirkimo. Padėti tikėjimo akimis analizuoti visuomenės komunikavimo procesus bei vertę neabejotinai gali geresnis Šventojo Rašto supratimas, nes jis siūlosi kaip žiniū, kuri savo išganingąja verte ne efemerinė ir atsiktinė, bet pamatinė, perteikimo „didysis kodeksas“.

Išganymo istorija pasakoja bei dokumentuoja Dievo komunikavimą su žmogumi, komunikavimą, kuriame pasitelkiamos komunikavimo visos formos ir visi būdai. Žmogiškoji būtybė buvo sukurta pagal Dievo paveikslą ir panašumą, idant priimtų dieviškąjį apreiškimą ir įsileistų į meilės dialogą su juo. Dėl nuodėmės gebėjimas praktikuoti dialogą tiek asmeniniu, tiek socialiniu lygmeniu pakito, ir žmonėms teko ir tebetenka patirti karčią nesupratimo ir nutolimo patirtį. Tačiau Dievas jų nepaliko, bet atsiuntė jiems savo Sūnų (plg. *Mk* 12, 1–11). Kūnu tapusiam Žodyje komunikacinis įvykis įgyja giliausią išganomąją reikšmę: Šventojoje Dvasioje žmogui dovanojamas gebėjimas priimti išganymą bei skelbti ir liudyti jį savo broliams.

5. Tad komunikavimas tarp Dievo ir žmonijos pasiekė savo tobulumo viršūnę kūnu tapusiam Žodyje. Meilės aktas, kuriuo Dievas apsireiškia, ir žmonijos atsakymas į tai tikėjimu pagimdo vaisingą dialogą. Būtent todėl, tam tikru būdu pasisavindami mokinių prašymą: „Išmokyk mus melstis“ (*Lk* 11, 1), galime prašyti Viešpaties padėti suprasti, kaip komunikuoti su Dievu ir žmonėmis naudojantis nuostabiomis visuomenės komunikavimo priemonėmis. Tokio galutinio ir lemiamo komunikavimo horizonte komunikavimo priemonės teikia apvaizdingą progą pasiekti žmonės visose platumose, įveikiant laiko, erdvės ir kalbos sienas, formuluojant tikėjimo turinį įvairiausiais būdais, ir pateikti kiekvienam ieškančiam patikimą atsparą, leidžiančią ištraukti į dialogą su Jėzumi Kristuje pilnatviškai apreikštu Dievo slėpiniu.

Įsikūnijęs Žodis paliko mums pavyzdį to, kaip turėtume komunikuoti su Tėvu ir žmonėmis, – tiek tylos ir susikaupimo momentais, tiek skelbdami visur ir visomis galimomis kalbomis. Jis aiškina Raštą, taiko palyginimus, veda dialogą namų aplinkoje, kalba aikštėse, gatvėse, ežero pakrantėje, kalnų aukštumose. Asmeninis susitikimas su juo nė vieno nepalieka abejingo, bet skatina juo sekti: „Ką jums kalbu tamsoje, sakykite vidury dienos, ir ką šnibždu į ausį, skelbkite nuo stogų“ (Mt 10, 27).

Tačiau egzistuoja viršūnė, kur komunikavimas virsta visiška bendryste: Eucharistinis susitikimas. Atpažindami Jėzų per duonos laužymą (plg. Lk 24, 30–31), tikintieji jaučiasi akinami skelbti jo mirtį bei prisikėlimą ir tapti džiugiais bei drąsiais jo Karalystės liudytojais (plg. Lk 24, 35).

6. Atpirkimas pagydo ir atnaujina tikinčiųjų komunikacinę gebėjimą. Susitikimas su Kristumi paverčia juos naujais kūrniais, leidžia jiems tapti dalimi tos tautos, kurią jis mirdamas ant kryžiaus laimėjo savo krauju, ir įvesdina juos į vidinį Trejybės gyvenimą, kuris yra nepaliaujamas ir abipusis keitimasis tobula ir begaline meile tarp Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios.

Komunikavimas smelkia esminius Bažnyčios, pašauktos skelbti visiems linksmą išganymo žinią, matmenis. Dėl šios priežasties ji naudojami galimybėmis, kurias teikia visuomenės komunikavimo priemonės kaip Dievo apvaizdos mūsų dienoms dovanoti didesnės bendrystės ir skvarbesnio skelbimo būdai (3). Skatindamos intensyvesnius ir netarpiškesnius mainus tarp vietinių Bažnyčių, vienas kito pažinimą ir bendradarbiavimą, komunikavimo priemonės leidžia iškelti aikštėn Dievo tautos visuotinumą.

Dėkojame Dievui už šias galingas komunikavimo priemones, kurios, jei tikinčiųjų yra naudojamos tikėjimo ir klusnumo Šventosios Dvasios šviesai dvasia, gali prisidėti prie Evangelijos skleidimo ir sustiprinti bažnytinių bendruomenių bendrystės saitus.

III. Mąstysenos permaina ir pastoracijos atnaujinimas

7. Komunikavimo priemonės neįkainojamai padeda Bažnyčiai skleisti Evangeliją bei religines vertybes, skatinti dialogą ir ekumeninį bei tarpreliginį bendradarbiavimą, taip pat ginti tuos svarbius principus, be kurių neįmanoma statyti žmogaus asmens orumą gerbiančios ir bendrajam gėriui dėmesingos visuomenės. Bažnyčia noriai telkiasi šias priemones, kad pateiktų žinių apie save bei plėstų evangelizacijos, katechizacijos ir ugdymo ribas, naudojimąsi jomis laikydama atsaku į Viešpaties palieimą: „Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai“ (Mk 16, 15).

Ši misija tikrai nelengva mūsų laikais, kai plinta įsitikinimas, jog tikrybių metas negrįžtamai praėjo: žmogus da-

bar turi mokytis gyventi visiško prasmės nebuvimo horizonte, supamas laikinybės ir greitos praeinamybės (4). Tokiomis sąlygomis komunikavimo priemonės gali būti naudojamos „Evangelijai skelbti arba jai nutildyti žmogaus širdyje“ (5). Tai kelia rimtą iššūkį tikintiesiems, pirmiausia tėvams, šeimoms ir visiems atsakingiems už vaikų bei jaunuolių ugdymą. Bažnytinės bendruomenės nariai, ypač apdovanoti talentu darbuotis komunikavimo priemonių pasaulyje, protingai ir išmintingai skatintini tapti profesionaliais, gebančiais puoselėti dialogą su plačiu masinių komunikavimo priemonių pasauliu.

8. Branginti komunikavimo priemones turėtų ne tik šios srities „žinovai“, bet ir visa bažnytinė bendruomenė. Jei jau, kaip pastebėta, visuomenės komunikavimo priemonės domina įvairios tikėjimo raiškos sritys, tikintieji turi atsižvelgti į komunikavimo priemonių kultūrą, kurioje gyvena, – nuo liturgijos, komunikavimo su Dievu ir broliais viršūnės ir pagrindinės apraiškos, iki katechezės, neturinčios išleisti iš akių, kad ji kreipiasi į žmones, paveiktus šiandienės kalbos ir kultūros.

Dabartinis visuomenės komunikavimo reiškinys akina Bažnyčią tam tikru būdu pastoraciškai bei kultūriškai atsinaujinti, idant būtų tinkamai atsiliepta į laiką, kuriame gyvenama. Ta užduotis pirmiausia tenka ganytojams: iš tiesų svarbu stengtis, kad Evangelijos skelbimas būtų skvarbus, akinantis žmones jos žinios klausytis ir ją priimti (6). Ypatinga atsakomybė šioje srityje rezervuota pašvęstiesiems asmenims, priklausantiems institucijoms, kurių charizma susijusi su išipareigojimu veikti visuomenės komunikavimo srityje. Pasirenkę dvasiniu ir profesiniu matmeniu, jie turėtų „norai talkinti – kiek tai pastoraciškai tikslinga <...>, kad būtų išvengta žalos, kurią sukelia netinkamas naudojimas komunikavimo priemonėmis, ir skatinamos kokybiškesnės programos, kurios gerbtų moralės įstatymą ir būtų kupinos žmogiškųjų bei krikščioniškųjų vertybių“ (7).

9. Komunikavimo priemonės yra tokios svarbios, jog prieš penkiolika metų laikiau nesant tinkama palikti jas individų ar nedidelių grupių iniciatyvai ir pasiūliau aiškiai įtraukti į pastoracinius planus (8). Naujos technologijos teikia tolesnių progų komunikavimui, suprantamam kaip tarnystė pastoraciniam valdymui ir įvairialypių krikščioniškosios bendruomenės užduočių organizavimui. Pavyzdžiui, internetas ne tik siūlo didesnių informacinių išteklių, bet ir pratina žmones interaktyviai komunikuoti (9). Šia priemone kūrybiškai naudojasi jau daugelis krikščionių, tirdami galimybes pritaikyti ją evangelizacijai, mokymui, vidiniam komunikavimui, administravimui ir vadovavimui. Tačiau greita interneto naudojimas kitomis naujomis komunikavimo priemonėmis, tikrinama tradicinių priemonių vertė. Dienraščiai ir žurnalai, įvairaus pobūdžio publikacijos, katalikų radijas ir televizija visuminėje Bažnyčios komunikavimo panoramoje tebelieka labai naudingos priemonės.

Turiniai visada pritaikytini įvairių grupių reikmėms, tuo tarpu tikslas akivaizdžiai turi būti pastangos padėti žmonėms suvokti informacijos etinį ir moralinį matmenį (10). Lygiai taip pat svarbu profesionaliems komunikavimo srities darbuotojams laiduoti reikiamą ugdymą bei pastoracinę dėmesį. Šiems vyrams ir moterims tenka dažnai patirti ypatingą spaudimą bei susidurti su etinėmis dilemomis, kylančiomis iš jų kasdienio darbo; daugelis jų „nuosirdžiai trokšta žinoti ir praktikuoti tai, kas etiškai ir morališkai teisinga“, ir tikisi iš Bažnyčios gairių ir paramos (11).

IV. Komunikavimo priemonės – didžiųjų socialinių klausimų kryžkelė

10. Bažnyčia, kuri Viešpaties jai patikėtos išganymo žinios galia taip pat yra žmonijos mokytoja, suvokia savo pareigą prisidėti prie geresnio perspektyvų bei atsakomybių, susijusių su dabartiniu visuomenės komunikavimo plėtojimu, supratimu. Būtent todėl, kad tai daro įtaką individų sąžinei, ugdo jų mąstyseną ir sąlygoja požiūrį į daiktus, aiškiai ir stipriai pabrėžtina, jog visuomenės komunikavimo priemonės yra saugotinas bei skatintinas paveldas. Visuomenės komunikavimo priemonės turi būti įtrauktos į nuoseklią teisių ir pareigų struktūrą tiek ugdymo ir etinės atsakomybės, tiek įstatymų ir institucinių kompetencijų atžvilgiu.

Bendrajam gėriui tarnaujančių komunikavimo priemonių teigiama plėtra yra visų ir kiekvieno atsakomybė (12). Dėl komunikavimo priemonių artimų ryšių su ekonomika, politika ir kultūra reikalinga sistema, gebanti laiduoti asmens centriškumą bei orumą, šeimos kaip visuomenės pagrindinės ląstelės primatą ir deramus santykius tarp įvairių asmenų.

11. Siūlosi trys pamatiniai pasirinkimai: *ugdymas, dalyvavimas, dialogas*.

Pirmiausia reikalingas *plataus masto ugdomasis darbas* tam, kad komunikavimo priemonės būtų pažįstamos ir protingai bei tinkamai naudojamos. Jų paskleistos naujos kalbos keičia mokymosi procesus ir santykių tarp žmonių kokybę, todėl be tinkamo ugdymo gresia pavojus, kad šios priemonės, užuot tarnavusios asmenims, ims jais manipuliuoti bei juos labai žalingai veikti. Tai ypač pasakytina apie jaunuolius, kuriuos natūraliai traukia technologinės naujovės ir kuriuos, kaip tokius, dar labiau reikia mokyti atsakingai ir kritiškai naudotis komunikavimo priemonėmis.

Antra, norėčiau atkreipti dėmesį į komunikavimo priemonių prieinamumą ir *solidarios atsakomybės ženklina dalyvavimą* jų valdyme. Jei jau komunikavimo priemonės yra visai žmonijai skirtas gėris, būtina nuolat rasti laiko dvasią atitinkančių formų, įgalinančių – taip pat atitinkamais įstatymų potvarkiais – laiduoti platų dalyvavimą jų valdyme. Solidarios atsakomybės kultūra turi plėstis.

Galiausiai nevalia užmiršti komunikavimo priemonių didžiulio potencialo skatinti dialogą, virstant abipusio pažinimo, solidarumo ir taikos įrankiais. Jei komunikavimo priemonės skatina tautų tarpusavio supratimą, jos tampa galingu gėrio ištekliu; jei jomis naudojamosi neteisingumui bei konfliktams skatinti – griaunamuoju „ginklu“. Mano garbingasis pirmtakas palaimintasis Jonas XXIII enciklikoje *Pacem in terris* jau išpėjo žmoniją dėl tokio rizikos potencialo (13).

12. Didelį susidomėjimą sukėlė apmąstymai „apie viešąją nuomonę Bažnyčioje“ ir „apie Bažnyčią viešojoje nuomonėje“. Viename susitikime su katalikiškų periodinių leidinių redaktorais mano garbingasis pirmtakas Pijus XII pareiškė, jog Bažnyčios gyvenime, jei nebūtų viešosios nuomonės, kažko trūktų. Ta pati mintis buvo pakartota kitomis progomis (14), o Kanonų teisės kodekse tam tikromis sąlygomis pripažįstama teisė reikšti savo nuomonę (15). Nors ir tiesa, kad tikėjimo tiesos nėra atviros savavališkam aiškinimui, o pagarba kito teisoms nubrėžia vidines ribas savo vertinimų reiškimui, nemažiau tiesa taip pat ir tai, kad tarp katalikų lieka nemažai erdvės keistis nuomonėmis teisingumo ir protingumo paisančio dialogo metu.

Ir komunikavimas Bažnyčios bendruomenėje, ir Bažnyčios komunikavimas su pasauliu reikalauja skaidrumo ir naujų artinimosi prie klausimų, susijusių su komunikavimo priemonių pasauliu, būdų. Toks komunikavimas turi linkti į konstruktyvų dialogą ir skatinti krikščionių bendruomenėje tinkamai informuotą ir skirti gebančią viešąją nuomonę. Bažnyčia, lygiai kaip kitos institucijos ir grupės, turi poreikį bei teisę supažindinti su savo veikla, tačiau sykiu, reikalaujant aplinkybėms, ji turi išgalėti išlaikyti tinkamą santūrumą, nepažeisdamas punktualaus ir pakankamo žinių apie Bažnyčios įvykius perteikimo. Tai viena iš sričių, kur labiausiai būtinas tikinčių pasauliečių ir ganytojų bendradarbiavimas; Susirinkimas teisingai pabrėžia, kad „iš šio šeimiško bendravimo tarp pasauliečių ir ganytojų dera laukti daug naudos Bažnyčiai. Mat jis stiprina pasauliečių atsakomybės jausmą, ugdo užsidegimą, ir pasauliečiai savo jėgomis lengviau įsitraukia į ganytojų darbą. O ganytojai, pasauliečių patyrimo padedami, pajėgia aiškiau ir tinkamiau spręsti, kas yra dvasiniai ir kas yra laikinieji dalykai, ir šitaip visa Bažnyčia, sustiprinta visų savo narių, galės veiksmingiau atlikti savo misiją pasaulio gyvenime“ (16).

V. Komunikuoti Šventosios Dvasios galia

13. Mūsų laikais tikintiesiems ir geros valios žmonėms didelis iššūkis yra palaikyti tiesiakalbį ir laisvą komunikavimą, prisidedantį prie visapusiškos pažangos pasaulyje įtvirtinimo. Visiems privalu mokėti puoselėti įdėmų išvalgumą ir nuolatinį budrumą, ugdytis sveiką kritiškumą komunikavimo priemonių įtaigumo jėgos akivaizdoje.

Kristų tikintieji žino, kad ir šioje srityje jie gali tikėtis Šventosios Dvasios pagalbos. Tokia pagalba atrodo dar reikalingesnė turint omenyje, kaip smarkiai vidinius komunikavimo sunkumus gali padidinti ideologijos, pelno ar galios troškimas, konkurencija ir konfliktai tarp individų ir tarp grupių, taip pat žmogiškasis silpnumas ir socialinės negerovės. Šiuolaikinė technologija išpūdingai didina komunikavimo spartą, apimtį ir svarbą, tačiau neskatina tų jautrių tarp protų ir širdžių vykstančių mainų, kurie turėtų ženklinti kiekvieną komunikavimą, tarnaujantį solidarumui ir meilei.

Išganyto istorijoje Kristus pateikia save kaip Tėvo „perteikėją“: „Dienų pabaigoje jis prabilo į mus per Sūnų“ (Žyd 1, 2). Amžinasis kūnu tapęs Žodis perteikdamas save visada gerbia tuos, kurie klausosi, moko suprasti jų padėtį ir poreikius, skatina užjausti juos kenčiančius ir ryžtingai pasakyti jiems, ką jie turi išgirsti, be piktnaudžiavimų ir kompromisų, apgavysčių ir manipuliacijų. Jėzus moko, kad komunikavimas yra moralės aktas: „Geras žmogus iš savo lobyno iškelia gera, o blogas iš blogo lobyno iškelia bloga. Todėl sakau jums: teismo dieną žmonės turės duoti apyskaitą už kiekvieną pasakytą tuščią žodį. Pagal savo žodžius būsi išteisintas ir pagal savo žodžius būsi pasmerktas“ (Mt 12, 35–37).

13. Apaštalas Paulius turi aiškią žinią įsitraukusiems į komunikavimą (politikams, profesionaliems komunikuotojams, vartotojams): „Tad, pametę melus, kiekvienas kalbėkite tiesą savo artimui, nes esame vieni kitų nariai. <...> Joks bjaurus žodis teneišaina iš jūsų lūpų; kalbėkite vien kas gera, kas prireikus ugdo ir duoda malonę klausytojams“ (Ef 4, 25. 29).

Dirbantiesiems komunikavimo srityje, pirmiausia tikintiesiems, įsitraukusiems į šią svarbią visuomenės aplinką, adresuoju kvietimą, kurį jau nuo savo kaip visuotinės Bažnyčios ganytojo tarnybos pradžios panorau išreikšti visam pasauliui: „Nebijokite!“

Nebijokite naujų technologijų! Jos yra „tarp nuostabiųjų išradimų“ – *inter mirifica*, kuriuos Dievas mums patikėjo, kad atrastume tiesą, ja naudotumės ir ją skleistume, įskaitant tiesą apie mūsų orumą ir mūsų, kaip jo vaikų, jo amžinosios Karalystės paveldėtojų, paskirtį.

Nebijokite pasaulio priešinimosi! Jėzus mums garantavo: „Aš nugalėjau pasaulį!“ (Jn 16, 33).

Nebijokite net savo pačių silpnumo ir netinkamumo! Dieviškasis Mokytojas yra pasakęs: „Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 20). Perteikite Kristaus vilties, malonės ir meilės žinią, visada šiame laikinajame pasaulyje išlaikydami gyvą amžinąją dangaus perspektyvą, kuri tiesiogiai nepasiekiamą nė vienai komunikavimo priemonei: „Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į mintį neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie jį myli“ (1 Kor 2, 9).

Marijai, dovanojusiai mums gyvenimo Žodį ir savo širdyje išlaikiusiai jo nepražūvančius žodžius, patikiu Bažnyčios kelionę šiandiniame pasaulyje. Tegul Švenčiausioji Mergelė padeda mums kiekviena priemone perteikti gyvenimo Kristuje, mūsų Išganytojuje, grožį ir džiaugsmą.

Visiems teikiu savo apaštališkąjį palaiminimą!

Vatikanas, 2005 m. sausio 24 d., Šv. Pranciškaus Salezo, žurnalistų globėjo, šventė

JONAS PAULIUS II

Nuorodos

- (1) Dekretas *Inter mirifica*, 1.
- (2) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi* (1975 m. gruodžio 8 d.): AAS 68 (1976), 45.
- (3) Plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis paraginimas *Christifideles laici* (1988 m. gruodžio 30 d.), 18–24: AAS 81 (1989), 421–435; plg. POPIEŽIŠKOJI VISUOMENĖS KOMUNIKAVIMO PRIEMONIŲ TARYBA. Pastoracinė instrukcija *Aetatis novae* (1992 m. vasario 22 d.), 10: AAS 84 (1992), 454–455.
- (4) Plg. JONAS PAULIUS II. Enciklika *Fides et ratio* (1998 m. rugsėjo 14 d.), 91: AAS 91 (1999), 76–77.
- (5) Plg. POPIEŽIŠKOJI VISUOMENĖS KOMUNIKAVIMO PRIEMONIŲ TARYBA. Pastoracinė instrukcija *Aetatis novae* (1992 m. vasario 22 d.), 4: AAS 84 (1992), 450.
- (6) Plg. JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores gregis*, 30: *L'Osservatore Romano* (2003 10 17), 6.
- (7) JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 99: AAS 88 (1996), 476.
- (8) Plg. JONAS PAULIUS II. Enciklika *Redemptoris missio* (1990 m. gruodžio 7 d.), 37: AAS 83 (1991), 282–286.
- (9) Plg. POPIEŽIŠKOJI VISUOMENĖS KOMUNIKAVIMO PRIEMONIŲ TARYBA. *Chiesa e internet* (2002 m. vasario 22 d.), 6: Città del Vaticano, 2002, 13–15.
- (10) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. *Inter mirifica*, 15–16; POPIEŽIŠKOJI VISUOMENĖS KOMUNIKAVIMO PRIEMONIŲ TARYBA. Pastoracinė instrukcija *Communio et progressio* (1971 m. gegužės 23 d.), 107: AAS 63 (1971), 631–632; POPIEŽIŠKOJI VISUOMENĖS KOMUNIKAVIMO PRIEMONIŲ TARYBA. Pastoracinė instrukcija *Aetatis novae* (1992 m. vasario 22 d.), 18: AAS 84 (1992), 460.
- (11) Plg. ten pat, 19: *loc. cit.*
- (12) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2494.
- (13) Plg. JONAS PAULIUS II. Žinia 37-osios Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga (2003 m. sausio 24 d.): *L'Osservatore Romano* (2003 01 25), 6.
- (14) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. *Lumen gentium*, 37; POPIEŽIŠKOJI VISUOMENĖS KOMUNIKAVIMO PRIEMONIŲ TARYBA. Pastoracinė instrukcija *Communio et progressio* (1971 m. gegužės 23 d.), 114–117: AAS 63 (1971), 634–635.
- (15) Kan. 212, § 3: „Tiek, kiek leidžia jų išmanymas, kompetencija ir turimas prestižas, jie turi teisę, o kartais net pareigą pareikšti šventiesiems ganytojams savo nuomonę klausimais, susijusiais su Bažnyčios gėriu, ir, nepažeisdami tikėjimo ir moralės, laikydamiesi pagarbos ganytojams ir paisydami bendrosios naudos bei asmenų orumo, su savo nuomone supažindinti likusius tikinčiuosius“; plg. Rytų Bažnyčių kanonų kodeksas, kan. 15, § 3.
- (16) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. *Lumen gentium*, 37.

Lietuvos šeimos centrų metinė konferencija

Vasario 25–27 d. Vilniuje vyko Lietuvos šeimos centrų konferencija „Šeima XXI a.: iššūkiai ir tendencijos“, kurią organizavo Lietuvos šeimos centras kartu su Vilniaus arkivyskupijos šeimos centru. Tai jau antroji metinė šeimos centrų konferencija, kurią globoja LVK Šeimos tarybos pirmininkas kardinolas A. J. Bačkis. Konferencijos tikslas – apžvelgti Lietuvoje veikiančių šeimos centrų misiją ir veiklos kryptis, ugdyti darbuotojų bei savanorių bendruomeniškumą. Šioje ugdomojo pobūdžio konferencijoje dalyvavo šeimos centrų darbuotojai ir savanoriai su savo šeimomis, iš viso per 200 žmonių. Vaikams parengta atskira programa.

Konferenciją pradėjęs kardinolas A. J. Bačkis pasveikino konferencijos dalyvius ir išsakė svarbiausias su šeimomis susijusias problemas.

Seimo Šeimos ir vaiko reikalų komisijos pirmininkė R. Baškienė pateikė statistinių duomenų apie valstybės suteiktą paramą daugiavaikėms šeimoms, pristatė darbą su rizikos grupės šeimomis, supažindino su artimiausiais ateities planais. Pranešėja sulaukė nemažai klausimų ir komentarų, susijusių su prašymais apsaugoti vaikus nuo sekso paslaugas siūlančios reklamos žiniasklaidoje (taip pat ir SMS žinutėse) bei viešosiose vietose. Buvo klausiama, ar bus keičiami įstatymai, kuriuose numatyta, kad jau 14-mečiai gali apsispręsti dėl lytinių santykių ir lytinės orientacijos, domėtasi, kokia padėtis vaikų namuose ir kokia jų perspektyva Lietuvoje, teirautasi dėl prevencinių programų plėtojimo.

Kard. A. J. Bačkis džiaugėsi galimu valdžios atstovų ir Bažnyčios bendradarbiavimu, tačiau kartu prašė Seimo narės nepainioti kultūrinių, etninių vertybių su religinėmis, stebėjosi, kodėl Bažnyčia prilyginama visuomeninei organizacijai.

Konferencijoje savo veiklą pristatė visų vyskupijų (Kaišiadorių, Vilkaviškio, Panevėžio, Telšių, Kauno bei Vilniaus) šeimos centrų vadovai.

Marija Bagdonienė (Kaišiadorių vyskupija) pasidžiaugė, kad Kaišiadorių vyskupijos šeimos centro veikla išsiplėtė ir apima įvairias sritis: sužadėtinių rengimą šeimai, darbą su vaikais ir tėvais bei mokytojais. Darbuotojai važiuoja į aplinkinius kaimus ir kalbasi su tėvais, diskutuoja, išsiklauso į jų nuomonę, atsižvelgia į paprastų kaimo žmonių poreikius, kalbasi apie smurtą prieš vaikus, bendravimo su vaikais problemas ir pan. Pranešėjos teigimu, svarbu iškelti teigiamus motyvus bei tėvystės aspektus. Šeimos centro darbuotojai taip pat bendradarbiauja su vietos valdžia, kartu rengia įvairius renginius, kartu ieško būdų, kaip padėti savo rajono šeimoms.

Panevėžio šeimos centro vadovė Jūratė Šaumanienė pasidžiaugė aktyviu vyskupo J. Kaunecko dalyvavimu Šeimos centro veikloje. Ji pristatė Anykščių apskrityje vykdomą „dvasinio įvaikinimo“ programą, kalbėjo apie Panevėžyje veikiančią išsiskyrusių sielovados grupę, pabrėžė tokios pagalbos poreikį ir būtinybę ją plėsti. Vadovės nuomone, jei būtų bent vienas etatinis darbuotojas, veikla būtų geriau koordinuojama, galėtų plėstis, persikelti į parapijas.

Telšių vyskupijos programų koordinatore Jadvyga Lekavičienė pristatė aktyviai veikiančius jų vyskupijos šeimos centrus (Kretingos, Gargždų, Klaipėdos, Mažeikių ir kt.), pasidžiaugė daugiavaikėmis jų krašto šeimomis (kaip pavyzdį nurodė puikią 17 vaikų šeimą, gyvenančią Pupinių kaime), paneigė mitą, kad dauguma daugiavaikių šeimų yra asocialios, kalbėjo apie maldos grupių, kurių Telšiuose yra dvi, svarbą. Jos nuomone, mokyklai ir augimui ribų nėra, todėl darbo šeimos centrams tikrai užteks.

Vilkaviškio vyskupijos šeimos centro vadovė Lina Braukylienė iš Marijampolės atkreipė dėmesį, kad mažėja sužadėtinių skaičius (jei pernai buvo 600

Šventimai

Sausio 22 d. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos koplyčioje Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis išventino diakonais **Algimantą Gaidukevičių** (g. 1974 m.) ir **Darių Vėlyvį** (g. 1973 m.), šios seminarijos VI kurso auklėtinius.

Diakonai iki šių mokslo metų pabaigos tęs studijas Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje.

-KŠ-

Kunigų paskyrimai

Kun. **Vladas Jackūnas**, atsižvelgiant į jo paties prašymą, atleistas iš Marijampolės pataisos namų kapeliono pareigų ir paliktas eiti kitas ankstesnes pareigas.

Kun. **Gintaras Urbštas** paskirtas laikinai Marijampolės pataisos namų kapelionu ir paliktas eiti kitas ankstesnes pareigas.

-Vl-

Kaišiadorių vyskupijos Caritas konferencija – rekolekcijos

Vasario 26 d. Kaišiadoryse (Sielovados centre) vyko Kaišiadorių vyskupijos Caritas narių konferencija – rekolekcijos „Ateikite pas mane visi...“ Renginys prasidėjo katedroje šv. Mišiomis, kurias aukėjo Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis, kun. Rimvydas Jurkevičius, vyskupijos Caritas direktorius, ir kun. Gediminas Tamošiūnas, vyskupijos kurijos kancleris. Mišioms patarnavo Vilniaus kunigų seminarijos auklėtiniai – Kaišiadorių vyskupijos seminaristai.

Didelis būrys karitiečių iš daugelio vyskupijos parapijų šioje Eucharistijoje meldėsi už Caritas organizaciją, jos globojamus žmones, žmonių tarpusavio meilę ir ramybę. Vyskupas šv. Mišių pamokslu nuoširdžiu žodžiu apie gailestingumą ir artimo meilę sustiprino karitiečių ryžtą tarnauti žmogui. Po šv. Mišių Švč. Sakramento adoracijai vadovavo klierikai, gražia malda, giesme ir tyla suvieniję visus maldininkus Kristaus, pasilikusio Švč. Sakramente, garbinimui.

Sielovados centre konferencijos dalyviai klausėsi kun. Gedimino Tamošiūno įžvalgų tema „Eucharistija Baž-

nyčioje“. Remdamasis popiežiaus Jono Pauliaus II enciklikos „Bažnyčia ir Eucharistija“ teiginiais apie Eucharistiją – viso krikščioniškojo gyvenimo versmę ir viršūnę, Bažnyčios skelbiamomis tiesomis ir savo asmenine patirtimi, kunigas kvietė visus šiais Eucharistijos metais iš naujo permąstyti ir atnaujinti asmeninį ryšį su Jėzumi Švenčiausiąjame Sakramente ir savo pavyzdžiu akinti atrasti artimą ir nuoširdžią bendrystę su Jėzumi, ypač per adoraciją, dalyvavimą Mišiose.

-kvc-

Patvirtinta nauja Kaišiadorių vyskupijos tikybos mokytojų taryba

Vasario 15 d. Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis, Kaišiadorių vyskupijos katechetikos centro teikimu, patvirtino naują Kaišiadorių vyskupijos tikybos mokytojų metodinę tarybą 2005–2007 metams.

Šiuo laikotarpiu metodinę tarybą sudarys šios Kaišiadorių vyskupijos tikybos mokytojos:

Tikybos mokytoja metodininkė Vidutė Bartytė, Kaišiadorių rajono Palomenės pagrindinė mokykla;

Tikybos mokytoja metodininkė Danutė Pundienė, Molėtų pagrindinė mokykla;

Tikybos vyresnioji mokytoja Janina Bekešienė, Prienų rajono Užuguosčio pagrindinė mokykla;

Tikybos vyresnioji mokytoja Marijona Kuliešienė, Elektrėnų pradinė mokykla;

Tikybos vyresnioji mokytoja Jadvyga Lapelienė, Merkinės V. Krėvės-Mickevičiaus vidurinė mokykla;

Tikybos vyresnioji mokytoja Lina Monkevičienė, Ukmergės rajono Želvos vidurinė mokykla;

Tikybos vyresnioji mokytoja Lina Pecutė, Alytaus rajono Vaisodžių pagrindinė mokykla.

Tikybos mokytojų metodinė taryba (MT) koordinuoja vyskupijos katalikų tikybos mokytojų veiklą bei rūpinasi jų kvalifikacijos kėlimu; savo funkcijas Metodinė taryba dažniausiai vykdo patardama Katechetikos centro vadovui.

bažnytinių santuokų, tai šįmet vos per 500). Vadovė pasidžiaugė, kad jų vyskupijoje dirba per 50 savanorių, puikiai talkina Šv. Šeimos seserys. Ji taip pat paminėjo aktyviai dirbančius Prienų, Alytaus, Lazdijų ir Šakių šeimos centrus. Svarbi buvo Vilkaviškyje organizuota socialinių darbuotojų konferencija „Meilė ir atsakomybė šeimoje“, kurioje dalyvavo apie 100 žmonių.

Kauno arkivyskupijos šeimos centro vadovė Giedrė Aukščiūnienė pristatė plačią arkivyskupijos šeimos centro veiklą, apimančią įvairias programas: sužadėtinių rengimą Santuokos sakramentui (kasmet parengiama apie 2000 sužadėtinių), šeimos pastoracijos, jaunimo rengimo šeimai, krizinio nėštumo ir kt. Daugelis šių programų yra prevencinės – nukreiptos į ugdymą ir galimų problemų šeimoje išvengimą, teikiamos individualios įvairių specialistų konsultacijos. Šiame centre veikia 14 savitarpio pagalbos, paramos grupių, rengiamos įvairios akcijos (įspūdingai paminėta Gyvybės diena, kurios metu buvo lankomi gimdymo namai, rodomi spektakliai, rengiamos laidos Marijos radijuje, įvairūs susitikimai su vaikais ir tėvais). Centre dirba keli etatiniai darbuotojai ir 20 savanorių.

Vilniaus arkivyskupijos šeimos centro direktorius Algis Petronis pasidžiaugė šeimos centro ir valdžios institucijų bendradarbiavimu rengiant edukacines lytinio švietimo programas, padėjo šeimos centro darbuotojams už atsivairumą, pabrėžė tikėjimo ir idealizmo reikšmę ir svarbą dirbant šį ne lengvą, bet prasmingą darbą. „Ne tik stengiamės padėti būsiniams jauna-vedžiams, žmonėms, sukūrusiems šeimas, bet ir bendradarbiaujame su visuomeniniais ir politiniais jėgomis, kurioms rūpi, kad Lietuvos šeimos būtų tvirtos. Valstybės investicijos į šeimą – vienos sėkmingiausių ir efektyviausių“, – sakė Vilniaus arkivyskupijos šeimos centro direktorius.

Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos (sutrumpintai NaŠTA) vadovas dr. Eimantas Švedas pristatė šios organizacijos struktūrą, įstatus, veiklos planus. Asociacija įsisteigė 2004 metais. Jos veikloje dalyvauja tėvų ir šeimų atstovai. Asociacija pabrėžia tradicinės šeimos išlaikymo svarbą, puoselėja pagarbą gyvybei. Asociacijos Taryba sudaryta iš įvairių sričių specialistų (gydytojų, teisininkų, mokytojų ir kt.). NaŠTA misija – šeimai palankios aplinkos sudarymas įvairiose srityse – leidžiant įstatymus, formuojant visuomenės nuomonę, teikiant sveikatos, švietimo ir kt. paslaugas.

Antrąją konferencijos dieną VPU doc. dr. Alma Stasiulevičiūtė, kalbėjusi apie katechezę šeimoje, sudomino savo pranešimu apie tikėjimo dalykų perdavimo jaunimui aktualijas. Ji sakė, kad ugdant tikėjimą nepakanka akcentuoti vien rengimo sakramentams, maldos ar bažnyčios lankymo svarbą. Pasak prelegentės, kalbėti reikėtų apie gilesnius dalykus, kuriuos ji pavadino „sakramentiškumu“, būtent ir parodančius mūsų tikrąjį santykį su Bažnyčia. Tai galima nusakyti kaip giliausią, dar iš ankstyvosios patirties šeimoje kilusį mūsų požiūrį į tikėjimo dalykus. Būtent šeimoje vyksta tikrosios tikėjimo pamokos, kurias patiriame iš savo artimiausių žmonių, jei jie moko mus nuo pat mažens pastebėti Dievo sukurto pasaulio grožį, moko juo stebėtis, grožėtis ir už tai dėkoti. „Būti „sakramentišku“ – tai suvokti, kad visa, kas supa mus – ir šeima, ir žmonės, ir Dievo kūrinių, ir pasaulis – yra Dievo meilės mums ženklai“, – sakė prelegentė. Turėtume vaikus mokyti visa priimti kaip Dievo mums teikiamas dovanas, kuriomis jie džiaugtųsi ir kiekvieną dieną už jas dėkotų.

Dr. Gintautas Vaitoška, skaitęs pranešimą apie šeimyninės laimės kriterijus, rėmėsi dr. J. Smith (JAV) atliktais statistiškai reikšmingais tyrimais. Šeimos stabilumui svarbu: skaistumas arba susilaikymas nuo lytinių santykių iki santuokos; panašūs religiniai įsitikinimai, dalyvavimas liturgijoje ir bendra malda; bendros nuostatos planuojant šeimą, natūralaus šeimos planavimo metodų taikymas; gebėjimas remti savo bažnytinę bendruomenę. Pasak pranešėjo, JAV atliktų tyrimų duomenimis, tos šeimos, kurios, nors ir

konfliktavo, bet neišsiskyrė, jautėsi laimingesnės už išsiskyrusias šeimas. Galbūt taip yra todėl, kad tos šeimos, kurios neišsiskiria, bando kažką keisti, turėdamos viltį, kad jų santykiai pasikeis.

Zagrebo šeimos centro vadovas, dvi kadencijas buvęs Popiežiškosios šeimos tarybos narys Marijo Živkovič iš Kroatijos pasidalijo mintimis apie galimybes kurti džiaugsmingą ir sėkmingą šeimos gyvenimą šiuolaikiniame pasaulyje. Jei šeima grindžiama asmeniniu ir laisvu pasirinkimu, pagarba, teisingumu ir meile – vertybėmis, kurios suprantamos ne tik krikščionims, bet ir kiekvienam žmogui, tuomet laimingas šeimos gyvenimas įmanomas kiekvienam. „Turėtume išsąmoninti, suvokti ir nuolat sau sakyti, kad esame vertingi, unikalūs, sukurti Dievo kaip laisvi ir nemirtingi asmenys, galime pažinti, spręsti, mąstyti ir suvokti save pačius. Esame Dievo bendradarbiai žemėje ir augindami vaikus bendradarbiaujame Dievo kūrybos plane“, – sakė svečias. Pranešėjas ypač pabrėžė džiaugsmingos aplinkos reikšmę šeimoje, skatino džiaugtis savo šeimos nariais ir vienas kitu. Džiaugsminga šeima – geriausia prevencinė priemonė prieš alkoholį, narkotikus ar savižudybes. M. Živkovič kvietė lietuvius turėti savigarbos ir, gresiant tautos išmirimui, paskelbti 2006-uosius „Naujo vaiko metais“.

Kard. A. J. Bačkis padėjo visiems šeimos centrų darbuotojams ir savanoriams už nuoširdų pasiaukojamą darbą. Prieš apžvelgdamas Lietuvos šeimos centrų pagrindines darbo kryptis kardinolas trumpai priminė Šventojo Tėvo raginimą laiške *Novo millennio ineunte* ypatingą dėmesį skirti šeimos pastoracijai skelbiant tiesą apie šeimą, gilinant santuokos ir šeimos teologiją bei dvasingumą, rūpinantis suirusių šeimų sielovada. „Šeima yra visuomenės pamatas. Todėl šeimos krizė tampa ir visuomenės krize“, – tvirtino ganytojas. Jo Eminencija taip pat išryškino moters pašaukimą. „Šių dienų nuo pykčio ir nevilties pavargusiam pasauliui motinystė gali gražinti viltį savo gebėjimu dosniai dalyti meilę ir gerumą. Tačiau tam, kad motinos galėtų skleisti gėrį pasaulyje, būtina pripažinti ir skatinti moters orumą“, – sakė kardinolas, pridurdamas, kad Bažnyčia trokšta, jog moterų tarnystė šeimos gyvenimui, kaip ir tėvų, būtų laikoma indėliu į bendrąjį gėrį.

Išskirdamas prioritetus šeimos sielovadoje kardinolas A. J. Bačkis akcentavo rengimo Santuokos sakramentui svarbą, kunigų indėlį į sužadėtinių ir šeimų sielovadą, šeimos centrų darbuotojų ir savanorių palaikymą ir ugdymą, išsiskyrusiųjų sielovadą, jaunimo lytinio ugdymo integravimą į bendrą asmenybės ugdymą, įvairių bažnytinių institucijų glaudesnę bendradarbiavimą. „Visi šie uždaviniai bus veiksmingi tik tuomet, kai mes patys savo gyvenimu liudysime Kristaus Evangeliją. Dievo Žodis, Susitaikymo sakramentas ir Eucharistinis Kristus tebus Jūsų visų stiprybė ir paguoda atliekant tokią svarbią ir brangią misiją Bažnyčioje“, – baigdamas kalbą sakė kardinolas.

Po to konferencijos dalyviai tęsė darbą grupėse, kuriose svarstė, kokios darbo formos būtų veiksmingiausios evangelizuojant sužadėtinius ir šeimas.

Lietuvos šeimos centro direktorė Vijoleta Valantiejutė pasidžiaugė nuveiktu darbu, kvietė nebijoti iškylančių sunkumų ir išbandymų. „Šeimos centruose dirbdami dėl sužadėtinių ir šeimų turime augti patys. Kiekvieno šeimos centro gyvybės ženklas – nuolatinis jo atsinaujinimas, bendradarbių būrio gausėjimas“, – sakė prelegentė. Ji džiaugėsi Lietuvos ganytojų dėmesiu šeimos centrams ir kvietė prisiminti juos maldoje.

Paskutinę konferencijos dieną kun. A. Saulaitis SJ dalijosi mintimis apie Eucharistijos slėpinį. Eucharistija – tai dėkingas šlovinimas ir garbinimas, vykstantis Mišių metu. Todėl dalyvavimas Eucharistijoje nepakeičiamas nei susikaupimu tuščioje bažnyčioje, nei pasivaikščiojimu gamtoje. Nes svarbiausia yra susirinkusiųjų vienybė ir bendra, visuotinė malda. Kun. A. Saulaitis SJ šypsodamasis kvietė pamąstyti apie mūsų dalyvavimą šv. Mišiose,

MT sudaro Kaišiadorių vyskupijos katalikų tikybos mokytojai, turintys ne žemesnę kaip vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją. MT atstovauja visiems dekanatų tikybos mokytojų metodiniams būreliams. MT savo veiklą grindžia LR Švietimo įstatymu bei Kaišiadorių vyskupijos katechetikos centro parengtais nuostatais.

-kvkc-

Paskaita apie antisemitizmą ir ksenofobiją

Kardinolo V. Sladkevičiaus memoria-linio buto svetainėje Kaune vasario 22 d. pranciškonų brolio Arūno Peškaičio OFM skaityta paskaita „Bažnyčios vaidmuo visuomenės kovoje su antisemitizmu ir ksenofobija“ virto gyva, įdomia diskusija dabartiniu metu ypač aktualiu tolerancijos, kaip pozicijos išraiškos, klausimu. Renginio partnerė – projekto „Operacija Žabotinskis“ Baltijos šalyse koordinatorė Sigrida Eilevstjonn, išdėsciusi savo pasirinktą gyvenimo misiją kovoti su antisemitizmu pasaulyje, – prieš metus atvykusi į Lietuvą rado nemažai bendraminčių. Savo poziciją dėl pernai metų „Respublikos“ laikraštyje išspausdintų karikatūrų, pašiepiančių žydų tautybės žmones, vieni pirmųjų pareiškė broliai pranciškonai Arūnas Peškaitis ir Julius Sasnauskas, draugijos „Atminties namai“ atstovai. Ši organizacija gaivina žydų tautos istorinę atmintį, ieško veiksmingų kovos su antisemitizmu būdų, plėtoja dialogą tarp krikščionybės ir judaizmo.

Tokia veikla, pasak br. A. Peškaičio, yra kiekvieno krikščionio priedermė, nes Bažnyčia niekada jokia savo ištarne ir jokių savo mokymu neskelbė antisemitizmo, t. y. priešiško žydų tautai. Be abejo, ilgaamžis bažnytinis antijudaizmas sudarė sąlygas antisemitizmo išbujojimui. Katalikų Bažnyčia pripažino, kad antijudaizmas buvo didžiausia klaida, kad jis sudarė sąlygas antisemitizmui, ir dėl to reikia apgailėstauti. Šiuo metu Bažnyčioje vyksta intensyvus dialogas su judėjais. Kaip vieną iš geriausių pastarojo laiko žinių A. Peškaitis paminėjo rabinų maldas popiežiaus Jono Pauliaus II sveikatos intencija ir padėką Šv. Tėvui už pastangas, grįžtant prie krikščionybės šaknų ir ištakų, plėtoti tarpreliginį bendravimą ir tarpusavio supratimą. Šiuo atžvilgiu, pasak prelegento, ypač reikšmingas 2004 m. pasirodęs Popiežiškosios

Biblijos komisijos dokumentas „Žydu tauta ir jų šventieji Raštai krikščionių Biblijoje“ („Bažnyčios žinios“, 2004 m., Nr. 3, 4, 5). Šis dokumentas daugeliu atžvilgių yra gairės, kaip Bažnyčia galėtų aktyviai visuomenėje reikštis, kad antisemitizmo ir ksenofobijos apraiškų būtų mažiau. Brolio Arūno tvirtinimu, netolerancija svetimam arba kitokiam nesuderinama su krikščionių tikėjimu. Atvirkščiai, krikščionys turėtų ryžtingai žengti žingsnį, atveriantį kelią atvirumui. Br. A. Peškaičio nuomone, Bažnyčia, pradedanti nuo savo bendruomenės, privalėtų veikti visuomenėje per įvairias pilietines organizacijas ir jos balsas turėtų būti girdimas pirmiausia tada, kai žmogus atmetamas dėl savo kultūros, religijos, tautybės, kai yra žeminamas ir įžeidinėjamas. Bažnyčia turėtų prisidėti gaivinant tautos atmintį ir ypač gujant daug moralinės žalos nešantį išankstinį nusistatymą.

Šioms lektoriaus mintims pritarė ir arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, primęs pogrindžio Bažnyčios veiklą leidžiant „LKB kroniką“, kai buvo aktyviai bendradarbiaujama su žydu intelektualais. Toks ekumenizmas turėtų gyvuoti ir laisvės dienomis, juolab kad yra sąlygos ir galimybės, tereikia įveikti netoleranciją, išankstinį nusistatymą, visų šalių ir tautų bendrą priešą pragmatizmą, o svarbiausia – pyktį savo širdyje. Arkivyskupas, pritaręs ir lektoriaus, ir kalbėjusiųjų minčiai, jog tolerancija yra aiški asmens pozicija ir idealistinis siekis, palinkėjo visiems brandinamą gėrį skleisti aplinkoje.

-nr-

Keliais žodžiais

Kaunas. Vasario 18 d. VDU Katalikų teologijos fakultete įvyko metinis Lietuvos universitetų kapelionų susitikimas. Jame dalyvavo universitetų kapelionai, dėstytojai ir studentai. Susirinkusius pasveikino ir išangos žodį tarė Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ. Nacionalinis delegatas universitetinei sielovadai kun. doc. dr. Arvydas Ramonas pristatė naują Bažnyčios dokumentą *Universitetinė sielovada Europoje*. Taip pat aptarta III Europos universitetų diena tema „Intelektualiniai keliai pažinti Kristų“. Buvo analizuojamos bendros akademinės sielovados problemos ir ateities gairės, pasidalyta tokios pastoracijos patirtimi ir perspektyvomis.

pažvelgti į save iš šalies. „Tereikia prisiminti ramybės palinkėjimą, kai kinuojame vienas kitam galvomis nedrįsdami paduoti rankos; kai sėdamės arba į patį galą, kuo toliau nuo kunigo, arba kuo toliau vienas nuo kito, kad nereiktų paduoti šalia esančiam rankos; kai žiūrime ne į kunigą ir tai, kas vyksta, o įbedame žvilgsnį į vieną tašką arba į kaimyno batus. O per sutuoktuves atsakyti į kreipinius dažniausiai gali tik vienas kitas šios šventės dalyvis“, – sakė tėvas A. Saulaitis SJ. Jis taip pat priminė pirmųjų amžių „namų bažnyčią“, kalbėjo apie visuotinės maldos svarbą, akcentavo kitus tikinčiųjų bendrystę išryškinančius dalykus.

Konferencijos pabaigoje buvo priimta rezoliucija. Konferencija baigėsi sekmdienio Mišiomis Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, kurias aukojo kard. A. J. Bačkis.

-sv, vv-

Šv. Kazimiero iškilmė Vilniuje

Kovo 4 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje šv. Kazimiero garbei buvo aukojamos iškilmingos šv. Mišios. Liturgijai vadovavo ir pamokslą pasakė kardinolas Audrys Bačkis. Po Mišių tikintieji su kardinolu Šv. Kazimiero koplyčioje meldėsi prie šventojo Lietuvos globėjo relikvijų.

Tą pačią dieną Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčioje iškilmingas šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė kun. Antanas Saulaitis SJ, koncelebravo Vilniaus namų tėvai jėzuitai, iškilmėje dalyvavo Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos auklėtiniai ir ugdytojai. Po Mišių bažnyčioje buvo pristatytos keturios „Aidų“ leidyklos išleistos knygos: „Šv. Kazimiero gyvenimo ir kulto šaltiniai“, „Ankstyvieji šv. Kazimiero gyvenimai“ (sudarytojas M. Čiurinskas), Vytauto Ališausko „Šv. Kazimieras“ ir Vytauto Ališausko ir Mindaugo Paknio „Šv. Kazimiero koplyčia“.

Kovo 5 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Šventojo Sosto atstovas Lietuvoje apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbruggenas ir šeši kunigai šventojo Kazimiero iškilmės proga koncelebravo šv. Mišias jaunimui.

Kardinolas homilijoje kreipdamasis į jaunimą sakė: „Džiaugiuosi galėdamas drauge su jumis švęsti Lietuvos jaunimo globėjo šv. Kazimiero iškilmę. Man labai smagu, kad mūsų dienų jaunimas atranda šventojo Karalaičio gyvenimo grožį, kuris trykšta iš nesenstančio ir neišsenkančio Dievo žodžio šaltinio. <...> Šventojo Kazimiero meilės darbai akivaizdžiai byloja apie šventumo kelionę, kurioje nėra atsitiktinių pakeleivių – visi jie yra Dievo mums siųsti broliai ir seserys, jiems reikia mūsų dėmesio, jautrumo ir konkrečios pagalbos. <...> Kaip smarkiai pasikeistų pasaulis, jeigu suprastume, kad tikroji meilė neatskiriama nuo jos šaltinio – Kristaus. <...> Šiandien Viešpats kreipiasi į kiekvieną iš mūsų: „Jūs aš draugais vadinu, nes jums viską paskelbiau, ką buvau iš savo Tėvo girdėjęs“ (Jn 15, 15). Įsiklausykime į šiuos Dievo žodžius. Išdrįskime pažvelgti į Kristaus veidą. Įsiklausykime, kai jis mums kalba Dievo žodyje. Atvira širdimi eikime su juo susitikti šventojoje Eucharistijoje. Patirkime jo gailestingumą Susitaikinimo sakramente. Leiskime jam uždegti mūsų širdis meile, nebijokime pasikeitimų savo gyvenime. Šventumo dovana ir šiandien yra įmanoma. Ji pasiekama kiekvienam iš jūsų. Melskime šv. karalaitį Kazimierą drąsos pasekti jo šventumo pavyzdžiu“.

Jungtinis kelių Vilniaus bendruomenių jaunimo choras arkikatedros presbiterijoje pastatė didelį ekraną, kuriame visi iškilmių dalyviai galėjo matyti giesmių tekstus ir kartu džiaugsmingai giedoti. Dar prieš prasidedant šv. Mišioms įvairių bendruomenių: ateitininkų, skautų, harcerių, fokoliarų, „Tikėjimo ir šviesos“ ir daugybės kitų, jaunimas iš skirtingų Vilniaus miesto ir kitų arkivyskupijos parapijų giesmėmis jaunatviškai šlovino Dievą. -sm-

Šv. Kazimierui skirta konferencija

Kovo 2 d. Lietuvos nacionaliniame muziejuje surengta mokslinė konferencija „Šventasis Kazimieras istorijos vyksme: įvaizdis ir refleksija“. Įžangos žodį taręs ir konferenciją pradėjęs kardinolas Audrys Bačkis sakė: „Džiaugiuosi, kad pernykštė Katalikų mokslo akademijos ir tėvų jėzuitų surengta konferencija neišsėmė visų galimybių. Vėl visas būrys naujų ir keletas tų pačių pranešėjų turi ką pasakyti ir nori pasidalyti savo atradimais, savo tyrimais, savo mintimis. Manau, tai liudija, kad sovietinės sausros nualinta mūsų katalikiško sąmoningumo, Bažnyčios istorijos tyrimų žemė jau iš tiesų atsigauna. Labai džiaugiuosi, kad šventasis Kazimieras neliko užmirštas kitą dieną po Jubiliejaus užbaigos. Dabar turiu tikros vilties, jog Nacionaliniame muziejuje klostosi graži tradicija nuolat skirti dėmesio Lietuvos krikščioniškai istorijai ir lietuviško pamaldumo formoms. Visa tai muziejaus direktorės ponios Birutės Kulnytės rūpesčio, už kurią noriu dar sykį padėkoti, dėka. Linkiu mokslingo pašnekėsio ir gražios Šventojo Karaliačio iškilmės. Melsiuosi, kad Jo dangiškoji globa jus visus maloningai paliestų“. Konferencijos dalyvius pasveikinusi Lietuvos nacionalinio muziejaus direktorė Birutė Kulnytė išreiškė viltį, kad Vilniaus arkivyskupijos ir Lietuvos nacionalinio muziejaus bendradarbiavimas nesibaigs šventajam Kazimierui paminėti surengta mokslinė konferencija.

Pirmasis posėdis prasidėjo dr. Irenos Vaišvilaitės pranešimu „Šv. Kazimiero kulto kontekstas“. Bažnyčios istorikė kalbėjo apie potridentinės Bažnyčios laikyseną šventųjų kulto atžvilgiu Vakarų Europoje, apie Šventųjų apeigų kongregacijos įsteigimą ir veiklą, šventųjų relikvijų kultą ir apžvelgė, kaip Bažnyčios gyvenime vykstančios naujovės atsispindėjo mūsų krašte.

Dr. Mantas Adomėnas kalbėjo tema „Monarchijos religinė prasmė“. Prelegentas pabrėžė, kad sąmoningai monarchija apmąstyta viduramžiais, tiksliau – prasidėjus kardinolų dinastijai. Pranešėjas nušvietė politinį-teologinį to meto mąstymą ir liturginę kristocentrinę karaliaus valdžios sampratą. Pasak dr. M. Adomėno, karališka valdžia priimama iš Dievo per visuotinę Bažnyčią, karalius – kaip biblinio karaliaus Dovydo atspindys, fizinis asmuo ir Kristaus provaizdis ir vietininkas, karalius ir vyskupas viename asmenyje. Dr. Mindaugas Paknys apžvelgė šv. Kazimiero vardo vartoseną XVII–XVIII a. Lietuvoje. Remdamasis kai kurių Lietuvos vietovių XVII–XVIII a. metrikomis ir kitais rašytiniais šaltiniais istorikas vaizdžiai (diagramomis ir lentelėmis) pateikė šv. Kazimiero gerbimo tradicijos ir Kazimiero vardo vartosenos sintezę.

Dr. Mintautas Čiurinskas nagrinėjo karaliačio Kazimiero laidotuvių pamokslą, kuris pasakytas nežinomo, greičiausiai Vilniaus katedros, pamokslininko jo laidotuvių dieną. Šis pamokslas atskleidžia gana netikėtą šventojo paveikslą. Apie karalaitį čia kalbama kaip apie savarankišką įtakingą valdovą, supamą pavaldinių, kariūnų ir tarnų. Žavimasi jo asmeniu ir jo, kaip valdovo, laikysena. Tai vienas svarbiausių ankstyvųjų šaltinių, kuriame apie karalaitį Kazimierą dar nekalbama kaip apie šventąjį, bet liudijama, kad jis toks yra. Dr. Neringa Markauskaitė apžvelgė Šv. Kazimiero kongregacijos kūrimosi istoriją ir veiklą vėlesniais laikais.

Dr. Giedrė Jankevičiūtė gilinasi į 1943 m. vykusio konkurso, skirto šv. Kazimierui, peripetijas. Dailės istorikė akcentavo, kad šv. Kazimiero atvaizdo konkursą gaubia legendos. Mat nėra raštu išdėstytų konkurso sąlygų ir rezultatų. Sakytinė istorija teigia, kad konkurso nugalėtoju tapo Vytautas Kasiulis. Konkursui pristatytų kūrinių ikonografiją greičiausiai paveikė P. Puzino ir J. Mackevičiaus sukurti šv. Kazimiero atvaizdai ir vysk. K. Paltaroko ikonografinė šventojo samprata: šv. Kazimieras vaizduojama kaip jaunimo globėjas, ligonių slaugytojas ir vargšų užtarėjas, pabrėžiamas jo nuolankumas ir pamaldumas. Stebina, kad karo sąlygomis nebuvo iškeltas šv. Kazimiero kaip

Druskininkai. Vasario 25–28 d. vyko Europos dvasios vadovų asociacijos susitikimas, kuriame dalyvavo 38 dvasios vadovai iš 12 Europos valstybių, atstovavę įvairioms krikščioniškomis konfesijoms. Susitikime akcentuota, kad dvasinis vadovavimas svarbus ir reikalingas įvairių konfesijų krikščionims, dalytasi patirtimi apie dvasinio vadovavimo ir rekolekcijų organizavimą bei aptarti rekolekcijų dalyviams rūpimi klausimai ir rekolektantų poreikiai. Nuo 1999 metų įvairiose Europos šalyse vykstančiuose Europos dvasios vadovų susitikimuose nagrinėjami aktualūs klausimai, dalijamasi darbo patirtimi, meldžiamasi. Šio susitikimo metu paaikškėjo, kad vis populiaresnėmis tampa Šv. Ignaco dvasinės pratybos. Anot „Gyvenimo ir tikėjimo“ instituto administratorės V. Raubaitės, instituto bendradarbių sausio – vasario mėnesį įvairiuose Lietuvos miestuose vestuose seminaruose dalyvavo apie 350 įvairaus amžiaus, išsilavinimo ir įvairių profesijų žmonių.

-jp-

Panevėžys. Vasario 26 d. Panevėžyje lankėsi Panevėžio vyskupijos klierikai, studijuojantys Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje. Jų Vilniuje šiuo metu mokosi 15 (dar 1 klierikas studijuoja Kauno kunigų seminarijoje, 2 Erfurte ir 1 Romoje). Ta proga katedroje aukotos šv. Mišios, į kurias susirinko gausus būrys tikinčiųjų. Sakęs pamokslą vysk. J. Kauneckas rėmėsi sūnaus palaidūno palyginimu Šventajame Rašte. Pasibaigus Mišioms, jų dalyviai pusvalandį dar pasiilikę katedroje dalyvavo čia vykstančioje nuolatinėje Švenčiausiojo Sakramento adoracijoje. Po to šventoriuje klierikai susitiko su norinčiais juos pakalbinti tikinčiaisiais. Ganytojas klierikus pakvietė apžiūrėti Panevėžio vyskupijos kuriją. Vyskupas savo bute pietavo su klierikais ir po pietų jiems vedė pusvalandžio konferenciją.

-P-

Vilnius. Nuo vasario 15 d. Šv. Kryžiaus namuose teikiamos nemokamos teisinės konsultacijos socialiai remtiniams žmonėms. Kasdien darbo dienomis nuo 15 val. į Šv. Kryžiaus namus ateina savanoriai teisininkai, taip pat teisę studijuojantys studentai ir konsultuoja, išklauso, pataria bei paaikškina įstatymus tiems žmonėms, kurie neturi finansinių galimybių kreiptis į teises paslaugas teikiančias įstaigas. Iš anksto užsiregistra-

vus pas budėtoja, į savanorius teisininkus kreipiamasi darbo, šeimos ir kitais teisės klausimais. Taip suteikiama kvalifikuota ir profesionali pagalba tiems, kurie nesusigauoda painioje įstatymų įvairovėje, ir ugdoma savanoriškos tarnystės tradicija, kai pagalba artimui gali būti suteikiama ne tik skiriant dalį savo laiko, bet ir nemo-kamai pasidalijant sukauptomis žinio-mis. Šv. Kryžiaus namus globoja ir juose vykdomas programas koordi-nuoja pal. Jurgio Matulaičio įsteigtos Marijos Nekaltojo Prasidėjimo var-gdienių kongregacijos seserys.

-sbuž-

Vilnius. Vasario 26 d. Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centre surengtas specialus mokymo ciklas apie bendruomenės ugdymą, skirtas jauniems žmonėms, parapijų lyderiams. Teisingumo ministerijos vyresnysis specialistas Juozas Ruzgys jaunimui pristatė parapijos modelį, pateikė istorinį parapijų įvertinimą, apžvelgė oficialių Bažnyčios mokymą apie parapiją, jos funkcijas ir reikšmę krikščionio gyvenime. Prelegentas pasidalijo išvalgomis, koks turėtų būti kunigo vaidmuo parapijoje ir ką galėtų veikti jaunimas. Pasak seminaro dalyvių, praktinė patirtis yra labai vertinga tiems žmonėms, kurie norėtų imtis kokios nors veiklos ir savo parapijoje kurti gyvą, veiklią bendruomenę.

-sbuž-

Panevėžys. Jau metus veikia prie Petkevičaitės-Bitės bibliotekos įsikūręs bibliofilų klubas. Čia susibūrusios filosofinės knygos mylėtojų draugijos iniciatyva vasario 21 d. paminėtas filosofas dr. Juozas Girnius. Knygos mylėtojai aptarė knygos „Žmogus be Dievo“ reikšmę sovietmečiu bei šiandien. Pagrindinį pranešimą skaitė Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas.

-kad-

Vilnius. VPU akademinės sielovados stotelės iniciatyva vasario 8 d. VPU vyko brolio A. Peškaičio OFM paskaita tema „Naujoji okultizmo banga“. Gausiai susirinkusiems klausytojams br. A. Peškaitis išsamiai paaiškino, kas yra okultizmas, ezoterija ir magija, apžvelgė šių reiškinių atsiradimo istoriją bei dabartinį paplitimą Lietuvoje. Brolis A. Peškaitis teigė, kad okultizmo šaknys yra labai gilios ir šis reiškinys Lietuvoje dar ilgai neišnyks, ypač pastaruoju metu, kai nuo 2004 metų labai suaktyvėjo ezoterinės organizacijos. Į Lietuvą komercinė ma-

gynėjo ir tautos globėjo vaidmuo. Pasak prelegentės, konkurso rezultatai neteikia ypatingo estetinio pasigėrėjimo, bet kaip kultūros istorijos įvykis jis yra svarbus.

Antrojoje dienos pusėje dr. Rūta Vitkauskienė apžvelgė Vilniaus arkikatedros Šv. Kazimiero koplyčios fundaciją istoriniuose šaltiniuose, Algė Andriulytė supažindino su šv. Kazimiero kanonizacijos 400 metų minėjimu Vilniuje 1922 m., Sigita Maslauskaitė dalijosi išvalgomis apie Danielio Schultzo šv. Kazimiero paveikslą, esantį Krokuvos pranciškonų reformatų bažnyčioje, dr. Mikas Vaicekuskas aptarė šv. Kazimierui skirtas lietuviškas giesmes XVII–XIX a., dr. Paulius Subačius pakomentavo du šv. Kazimierui skirtus XIX a. pamokslus, Rita Malickaitė ieškojo šv. Kazimiero pėdsakų XX a. lietuvių poezijoje, prof. habil. dr. kun. Pranas Vaičekonis išsamiai apžvelgė šventojo palaikų tremties laikotarpį nuo 1952 iki 1989 m. Po konferencijos vykusiose diskusijose dalyvavo ir pranešėjai, ir klausytojai.

-sm-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Vasario 23 d. Kauno kurijoje vyko arkivyskupijos kunigų susirinkimas, pradėtas bendra konfratrų Valandų liturgijos malda. Po to, kaip ir kasmet metų pradžioje, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius kunigams pristatė 2004 metų apžvalgą: arkivyskupijos sielovadinę situaciją bei bažnytinių institucijų veiklą prabėgusiais metais, pateikė finansinę metų ataskaitą, aptarė svarbiausius šių metų rūpesčius.

Antroje susitikimo dalyje Kauno arkivyskupijos kancleris mons. Adolfas Grušas, kunigams trumpai priminęs atlaidų teologinę reikšmę, pabrėžė jų pastoracinę svarbą: „gilesnis religinis švietimas atlaidų klausimu galėtų žymiai geriau pasitarnauti tikintiesiems naudojantis neišsemiamais Bažnyčios dvasinio lobyno turtais“, – kalbėjo mons. A. Grušas, pažymėjęs, kad tai gali būti dar aktualiau šiandien, nes pastaruoju metu ypač pastebimas žiniasklaidos priemonių populiarinamos visokiausios okultinės praktikos. „Reikėtų tikintiesiems priminti, kad laikinosios bausmės, užsitraukiamos nuodėme, panaikinimas atlaidų malonės dėka gali žmogui suteikti ir fizinį bei dvasinį išgydymą, dėl kurio, beje, dažniausiai ir kreipiamasi į visokiausio plauko „para...“, – kalbėjo monsinjoras. – Svarbiausia, kad žmogus gyventų tvarkingai pagal savo luomo pareigas, o tuomet visi jo vargai, pamaldūs kreipiniai, tarnavimas vargšams, leistinių ir saudingų dalykų atsisakymas, savo tikėjimo liudijimas kasdieniu gyvenimu taps sveiko bei laimingo krikščioniško gyvenimo laidu“.

Susitikimo pabaigoje Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius su kunigais aptarė arkivyskupijos gyvenimo aktualijas, atsakė į kunigų klausimus. Susitikimas užbaigtas bendra malda bei pietumis. Kitas arkivyskupijos kunigų susitikimas vyks kovo 24 d. – Didįjį ketvirtadienį.

Tą dieną bei išvakarėse Jaunimo centre vyko ir eiliniai *Sielovados bendradarbių tobulinimosi programos* seminarai: arkivyskupijos parapijų zakristijonams seminarą tema „Gavėnia ir Eucharistija“ vedė kun. Artūras Kazlauskas, vargonininkams bei chorų vadovams skirtą seminarą „Gavėnios, Velykų giesmės“ vedė ses. Celina Galinytė OSB ir Vita Vaitkevičienė.

-dch-

Apžvalginė arkiv. S. Tamkevičiaus spaudos konferencija

Kovo 2 d. Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius kurijoje surengė spaudos konferenciją, kurios metu, kaip įprasta jau aštunti metai iš eilės, apžvelgė arkivyskupijos sielovadinę situaciją bei bažnytinių institucijų veiklą praėjusiais metais, pateikė finansinę 2004 metų ataskaitą, aptarė svarbiausius šių metų rūpesčius, o pabaigoje atsakė į žurnalistų klausimus.

Beje, šią ataskaitą, tik keliomis dienomis anksčiau, ganytojas pateikė Kauno arkivyskupijos kunigams per kasmėnesinę kunigų konferenciją.

Arkiv. S. Tamkevičius ataskaitą kaip visuomet pradėjo nuo svarbiausios arkivyskupijos institucijos – Kauno kunigų seminarijos. Arkivyskupas atkreipė dėmesį, kad nors šiais metais seminarijos išlaidos sumažėjo beveik 50 tūkst. litų, tačiau santykinai vieno seminaristo išlaikymas pabrango dviem šimtais litų per mėnesį ir kainavo apie 1600 litų. Tai lėmė kad ir nedidelis klierikų skaičiaus sumažėjimas. Kita vertus, ganytojo pastebėjimu, yra vilties, jog ateinantys metai bus lengvesni, nes į Kauno kunigų seminariją sugrįš Vilkaviškio vyskupijos klierikai.

Apibendrinamas praėjusių metų statistinius duomenis arkiv. S. Tamkevičius sakė, kad bendrą šalies demografinę krizę Kauno arkivyskupijoje rodo laidojamų asmenų skaičius, gerokai lenkiantis pakrikštijamųjų skaičių: buvo palaidota 5820, t. y. visu tūkstančiu daugiau arkivyskupijos tikinčiųjų nei pakrikštyta (lyginant su ankstesniais metais, laidojamųjų sumažėjo pusantro šimto), o pakrikštyta 4810 vaikų ir suaugusiųjų, tai yra 268 daugiau nei 2003 metais. Arkivyskupas atkreipė dėmesį ir į tai, jog pastaraisiais metais daugėja santuokų ir krikštų, o tarp pastarųjų dažnai pasitaikantys suaugusiųjų krikštai byloja apie sovietmečiu gimusių žmonių sąmoningą atėjimą į Bažnyčią.

Aptardamas finansinius metų rodiklius, ganytojas pasidžiaugė, kad katalikai pakankamai jautriai reagavo į praėjusių metų pabaigoje Pietų Azijoje įvykusią katastrofą: nukentėjusiems nuo cunamio paremti per labai trumpą laiką arkivyskupijos tikintieji paaukojo per 40 tūkst. litų, o tai, pasak arkivyskupo, yra daugiau nei surenkama per Velykas. Tačiau ganytojas apgailestavo, kad tikintieji nepakankamai atidūs čia pat esantiems vargšams: mat *Caritas* organizacijai, nuolat besirūpinančiai šalia mūsų gyvenančiais silpniausiais visuomenės nariais, kažkodėl žmonės aukoja kur kas kukliau.

Kalbėdamas apie šių metų darbus, arkiv. S. Tamkevičius sakė, jog svarbiausieji sielovadiniai uždaviniai arkivyskupijoje išlieka tie patys – nuodugnus pasirengimas Antrajam arkivyskupijos sinodui bei parapijos bendruomenių stiprinimas, kuriant sielovados centrus Kauno miesto parapijose ir dekanatų centruose. Kaip ir pernai, lieka tie patys ganytojo įvardyti ūkiniai rūpesčiai – Kauno arkikatedros, Šiluvos bazilikos bei koplyčios remontai.

Apžvelgęs praėjusius metus, arkiv. S. Tamkevičius atsakė į žurnalistus dominusius klausimus. Atsakydamas į „XXI amžiaus“ korespondento klausimą apie akademinės sielovados situaciją Kaune, ganytojas sakė, kad ši pastoracijos sritis mieste, kur tikrai daug aukštųjų mokyklų, iš tiesų nepakankamai išplėtotą. Nors prieš metus ir atvėrė duris studentams skirta koplyčia Švč. Sakramento bažnyčioje, o keliuose universitetuose yra kapelionai, tačiau turėdami nemažai ir kitų pareigų kunigai negali skirti tiek dėmesio šiam sielovados barui, kiek iš tiesų reikėtų.

„Kauno dienos“ žurnalistei paklausus arkivyskupo nuomonės apie kun. Ričardo Mikutavičiaus gimimo 70-mečiui skirtus renginius, ganytojas apgailėtiniu reiškiniu pavadino tai, jog aukštinant tragiškai žuvusį kunigą, poetą ir kolekcininką nevykdomas jo kelis kartus viešai išsakytas noras perduoti surinktas meno vertybes Kauno miestui. „Tenka tik labai apgailestauti, kad jo valia nevykdoma bandant teisintis vien tuo, kad jis nesugebėjo tai įforminti pas notarą. Nemanau, jog tai yra priežastis nevykdyti jo valios“, – sakė arkivyskupas. Pasak jo, viena vertus, stengiamasi kun. R. Mikutavičių aukštinti, tačiau nedaroma tai, ko troško pats kunigas. „Pats didžiausias įvertinimas būtų ne tie renginiai, kurie kartais panaudojami net agitavimui prieš Bažnyčią, o jo valios įvykdymas“, – pabrėžė arkiv. S. Tamkevičius.

Didžiųjų žiniasklaidos priemonių labiausiai iš šios spaudos konferencijos atspindėta ganytojo nuomonė apie KGB rezervistus, išsakyta pačioje susiti-

gija plūsta iš Rytų ir Vakarų. Okultizmas į mūsų visuomenę skverbiasi visais įmanomais būdais, ypač per žiniasklaidos priemones. Pasak paskaitininko, aktyvus yra ir „New Age“ judėjimas. Brolis Arūnas atsakė į gausius susirinkusiųjų klausimus.

-sv-

Balninkai. Vasario 27 d. Balninkų bendruomenės centre tuojau po sumos gausus parapijiečių būrys susirinko į jau tradicija tapusį renginį „Užėikime po sumos“. Šį kartą Balninkuose klebono pakviesta svečiavosi rašytoja, vertėja Birutė Jonuškaitė. Kalbėjusi apie savo kūrybą viešnia pristatė vieną iš savo verstų knygų – Slavomiro Bielos „Įtikėti meile“. Tai išties nuostabūs autoriaus apmąstymai apie krikščioniškąjį dvasingumą. Ši knyga atstovauja tai pačiai dvasingumo krypčiai kaip ir kun. prof. Tadeuszo Dajczerio pasaulinis bestseleris „Tikėjimo įžvalgos“, išverstas į daugiau kaip 40 kalbų. Susitikimo metu kun. R. Laniauskas ir Laura Pusvaškytė skaitė autorės kūrybą. Po susitikimo rašytoja buvo apdovanota Balninkų moterų rankdarbiais.

-rk-

Marijampolė. Vasario 27 d. Marijampolės dekanato šeimos centre vyko gavėnios susitelkimo popietė „Šv. Pranciškus. Šventojo ir mūsų susitikimas su nukryžiuotu Kristumi“, į kurį pakvietė Marijampolės arkangelo Mykolo pranciškonų pasauliečių brolija. Šiai brolijai priklausė 15 narių. Susitikimo pradžioje šios brolijos atstovė Nijolė Puodžiūnienė trumpai papasakojo apie pranciškonus pasauliečius ir pristatė prelegentę seserį Prancišką Neringą Bubelytę FDCJ. Sesuo Pranciška dalijosi įžvalgomis apie gavėnios šventimą šių laikų iššūkių akivaizdoje.

-jkad-

Sidabravas. Vasario 25 d. Sidabrave surengta metinė bendruomenės šventė, kurios metu buvo paskelbti Sidabravo seniūnijos metų žmonės. Ta proga šv. Mišias aukojo iš Los Angeles parapijos sugrįžęs kun. Tomas Karanauskas, Radviliškio dekanas kun. Gintaras Jonikas, kun. Virginijus Grigutis ir šios parapijos klebonas kun. Remigijus Katilius. Kun. T. Karanauskas pamoksle kalbėjo apie padėkos dieną, įsitvirtinančią Sidabrave. Jis džiaugėsi galįs švęsti Mišias savo krašte. Sidabravo seniūnas Vidmantas Blu-

žas pasidžiaugė, kad 32 narių bendruomenės Tarybai priklauso ir parapijos kunigas. Prieš metus kun. Tomas Karanauskas tapo Sidabravo krašto metų žmogumi, dabar jis išrinktas Sidabravo miestelio garbės piliečiu.

-kad-

Naujamiestis. Vasario 26–27 ir kovo 5–6 d. Naujamiestyje veikė Europos mokykla „Nuo Nevėžio ekologijos iki širdies ekologijos“. Du savaitgalius per 50 moksleivių iš įvairių Panevėžio miesto ir rajono mokyklų susirinko kalbėtis ekologijos klausimais. Kun. A. Dauknys įžanginėje konferencijoje kalbėjo apie bendrąją ekologiją, gamtos grožį ir meilę gamtai. Antrojoje dalyje susitelkta ties Šventojo Tėvo pamėgta „širdies ekologijos“ tema, labiau akcentuojant žmogiškųjų santykių svarbą.

-kad-

Prienai. Po ilgos pertraukos „Žiburio“ gimnazijos krikščioniškojo teatro studija (vadovas ir režisierius kun. Rytis Baltrušaitis) vasario 20, 26 ir 27 d. pakvietė į premjerą „Karalius ar žmogus?“ Tai dviejų dalių drama pagal J. Marcinkevičiaus dramatinę poemą „Mindaugas“. Spektaklyje „Karalius ar žmogus?“ nėra jokių istorinių datų, nesigilinama į to laikmečio išorinę žmogaus ir visos tautos būtį. Tai silpno žmogaus istorija. Spektaklyje atskleidžiama žmogaus vidinė drama – jo noras būti dideliu ir suvokimas, kad yra ribotas, bailus, netvirtas, neryžtingas.

-krb-

Kulautuva. Vasario 18–19 d. Kulautuvoje Kauno kunigų seminarijos 3 – 5 kursų studentams vyko seminaras tema „Projektinis darbas jaunimo pastoracijoje“. Seminarą vedė Kauno arkivyskupijos jaunimo centro referentės R. Gecaitė, L. Daugėlaitė bei buvęs Jaunimo centro vadovas A. Kučikas. Seminaro metu buvo aptarti idėjos iškėlimo, suformulavimo, projekto kūrimo, projektų vadybos, paraiškos parengimo, komandos motyvavimo ir paraiškų vertinimo klausimai. Seminaro dalyviai grupelėmis rengė savo paraišką, galėjo būti ekspertais jas vertindami.

-jp-

Vilnius. Kovo 5 d. Vilniaus arkivyskupijos sielovados centre vyko gavėnios susitaikymo šventė Vilniaus „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenėms, kurios vienija žmones, turinčius protinę ne-

kimo pabaigoje „Lietuvos ryto“ žurnalistei pasiteiravus, ką arkivyskupas manęs apie pastaruosiu metu visuomenėje daug diskusijų sukėlusius vadinamuosius KGB rezervistus. Arkiv. S. Tamkevičiaus nuomone, KGB rezervistai buvę net svarbesni už bendradarbius, apie kuriuos dabar kalbama taip, tarsi jie būtų kažkas baisaus, nors, ganytojo teigimu, dažnai tai buvę eiliniai žmonės, kurie susitikdavo su saugumu ir praktiškai nieko blogo Lietuvai nepadarė. „Aš nekalbu apie visus, – sakė arkiv. S. Tamkevičius, – o rezervistai man nekelia abejonės, nes tai buvo žmonės, saugumui visiškai patikimi ir kruopščiai atrinkti. Dabar viskas apversta aukštyn kojomis, tarsi bendradarbiai – tai kažkas baisaus, o rezervistai buvo visiškai nepavojingi“. Pasak arkivyskupo, tie, kas susidūrė su KGB struktūra, žino, kaip jie rinkdavosi sau darbuotojus. „Pirmo pasitaikiusio iš gatvės jie į rezervą tikrai nebūtų paskyrę. Rezervistus rengėsi panaudoti karo atveju, vadinasi, tai turėjo būti šimtu procentų patikimi žmonės, ir gal tik kokie 5 proc. bendradarbių būtų galėję tapti rezervistais“, – samprotavo ganytojas.

Žurnalistų paklaustas, ar tarp kunigų nebuvo rezervistų, arkiv. S. Tamkevičius sakė neturįs jokių duomenų apie KGB rezerve buvusius kunigus, nors neneigė, jog yra buvę sovietinio saugumo užverbuotų kunigų. „Į KGB rezervą skirdavo tik karininkus, o kunigai niekada karininkais netapdavo“, – sakė jis. Žurnalistams teiraujantis apie kunigus, buvusius KGB bendradarbius, arkiv. S. Tamkevičius priminė tai, ką jau prieš kelerius metus yra sakęs: kai buvo priimtas Liustracijos įstatymas, į jį kreipėsi vienas kitas kunigas klausdamas, ką daryti, nes sovietmečiu kažkur buvo pasirašęs. Arkivyskupas pataręs jiems nedvejot, viską papasakoti Liustracijos komisijai. Pasak ganytojo, „ar buvo tokių kunigų, kurie turėjo sąsajų su KGB ir niekur nesikreipė, tik pats Viešpats galėtų pasakyti“. Dauguma su KGB bendradarbiavusių kunigų, arkiv. S. Tamkevičiaus žodžiais, jau „iškeliavę pas Viešpatį“, o neiškeliavusieji, jo nuomone, gali dirbti sielovadinį darbą, jei bendradarbiaudami su sovietiniu saugumu nieko neišdavė ir niekam nepakenkė. Priešingu atveju, ganytojo įsitikinimu, jie turėtų būti nušalinti nuo kunigystės.

-dch-

Kun. Virgilijaus Jaugelio 25-ųjų mirties metinių minėjimas

Vasario 20 d. Kybartuose buvo paminėtos XX a. tikėjimo liudytojo kun. Virgilijaus Jaugelio (1948–1980) mirties 25-osios metinės. Renginyje prasidėjo bažnyčioje Mišiomis, kurioms vadovavo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ, tuometinis Kybartų parapijos klebonas. Kartu koncelebravo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, generalvikaras kun. Arūnas Poniškaitis, Palaimintojo Jurgio Matulaičio kunigų seminarijos rektorius kan. Kęstutis Žemaitis, Vilkaviškio dekanas g. prel. Vytautas Gustaitis, mons. Alfonsas Svarinskas bei dar keturi kunigai.

Homilijos metu vysk. Jonas Boruta SJ priminė, kad evangelijos pasakojimas apie Jėzaus atsimainymą yra dažnai pristatomas kaip mokinių padaršymas ir sustiprinimas laukiančių išbandymų akivaizdoje. Ganytojas pabrėžė, jog galbūt šiandienis susibūrimas Viešpaties ir jo ištikimo sekėjo kun. Virgilijaus Jaugelio artumoje taip pat ruošia dalyvius kokiems nors ateities išbandymams. Vyskupas apžvelgė kun. Virgilijaus gyvenimo kelią. Gimęs 1948 m. rugsėjo 9 d., sunkiomis pokario sąlygomis nuo pat mažų dienų kentėjo įvairius nepriteklius: stigo įkalinto tėvo globos, duonos, kankino nekūrento kambario šaltis. Šiame skurde motina Virgilijui ir jo vyresniajam broliui Augustinui davė tai, ką turėjo brangiausio: gyvą tikėjimą bei karštą meilę Jėzui ir Marijai. Nuo 1966 m. Virgilijus šešerius metus nesėkmingai bandė įstoti į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją, o 1971 m. tapo vienu iš pirmųjų, ką tik pradėjusių veikti pagrindinės seminarijos auklėtinių. Drauge jis stengėsi uoliai dirbuotis dėl Bažnyčios ir Tėvynės: rinko parašus po

Lietuvos katalikų memorandumu, reikalaujančiu tikėjimo laisvės, platino „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“ ir religinę literatūrą, už ką 1974 m. buvo suimtas ir nuteistas dvejiems metams lagerio. Pravieniškių lageryje tarp kriminalistų jo sveikata per trumpą laiką buvo visiškai palaužta, išsivystė onkologinė liga. Nepasibaigus bausmės laikui, Virgilijų kaip nepagydomą ligonį paleido iš kalėjimo, kad numirtų namuose. Vis dėlto jam pavyko sustiprėti ir pasiekti savo gyvenimo svajonę – kunigystę. 1978 m. lapkričio 1 d. Kybartų bažnyčioje pirmą kartą viešai aukojo Mišias. Iki trumpo žemiškojo gyvenimo saulėlydžio tada tebuvo likę mažiau nei pusantrų metų.

Vysk. Jonas Boruta SJ kun. Virgilijaus Jaugelio pasišventimą dėl Dievo, Bažnyčios ir Tėvynės pristatė kaip pavyzdį šių dienų žmonėms, kurie yra atsakingi už nepriklausomybę, atgautos per didelį vargą ir auką, išsaugojimą ir įprasminimą. Ganytojas pristatė pirmojo Telšių vyskupo Justino Staugaičio pamokslą, pasakytą Telšių katedroje 1933 m. vasario 16 d. penkioliktųjų nepriklausomybės metinių proga. Tada, kalbėdamas apie šeimų irimą, kriminalinius nusikaltimus ir kitas visuomenėje įsigalinčias bėdas, vysk. Justinas Staugaitis pabrėžė visų atsakomybę už jas, nes kiekvieno blogas pavyzdys ar abejingumas skatina įvairių neigiamų reiškinių plitimą. Ne viena to pamokslu mintis skamba taip, lyg būtų parašyta šiai dienai, kai yra minima taip pat penkiolikos metų sukaktis nuo nepriklausomybės atgavimo. Atkreipdamas dėmesį į tokias akivaizdžias istorijos pamokas, vysk. Jonas Boruta SJ kvietė šią širdį perkeičiančią atsaininimo valandą Jėzaus ir jo ištikimo sekėjo kun. Virgilijaus Jaugelio artumoje priimti kaip reikšmingą postūmį ištikimybės ir ištvermės reikalaujančiam triūsui, kad šiandien atsinaujintų Tėvynės veidas.

Po Mišių minėjimo dalyviai susirinko trumpai maldai ir giesmei prie kun. Virgilijaus Jaugelio kapo bažnyčios bokšte. Čia į juos kreipėsi mons. Alfonsas Svarinskas, paraginęs šio tikėjimo liudytojo pavyzdžiu daugiau galvoti apie bendrą gerį, nei apie asmeninę naudą.

Po to minėjimas tęsėsi Kybartų kultūros centre. Salę pripildę dalyviai išvydo meninę kompoziciją apie dirvon beriamą ir derlių nešantį grūdą. Ši mintis dažnai įvairiais būdais kartojosi nuo pat minėjimo pradžios. Mišių metu skambėjo giesmė apie grūdą, krentantį į Viešpaties klėtį, o vėliau – ant girnų, kad taptų duona. Tarp kitų atnašų altoriaus papėdėje žaliavo lopinėlis šviežiai sudaigintų javų grūdų. Pabaigoje žmonėms buvo išdalytos kviečių varpos su Šventojo Rašto ar kun. Virgilijaus Jaugelio mintimis. Visa tai priminė šio ištikimo tikėjimo liudytojo žodžiu bei gyvenimu pasėtą sėklą, atnešusią ir tebenešančią gražių vaisių ir Kybartų parapijoję. Tą paliudijo didelis būrys ant scenos pasirodžiusio buvusio šios parapijos jaunimo, kurių tikėjimą prieš 25 metus ugdė bendravimas su čia dirbusiu kun. Virgilijumi. Šviesiais to meto prisiminimais pasidalijo Audronė Jūraitė, kun. Antanas Mickevičius, Romas Žemaitis.

Susirinkusius pasveikino vysk. Rimantas Norvila, palinkėjęs būti derlių duodančiais grūdais ir kvietęs vienybei. Prisiminimais pasidalijo arkiv. Sigitas Tamkevičius SJ, pažinojęs kun. Virgilijų Jaugelį nuo 1968 m. Ganytojas pabrėžė šio kunigo tikėjimo nuoseklumą ir vientisumą, ypač aktualų šiandien, kai ne vienas katalikas linksta Kristaus išpažinimą „patobulinti“ įvairiomis ezoterinėmis, magiškoms praktikomis. Arkivyskupas atkreipė dėmesį į kun. Virgilijaus Jaugelio sugebėjimą nugalėti save ir daryti tai, kas reikalinga, taip pat jo realizuotą evangelinį radikalumą, be kurio sielovadinė veikla negali būti vaisinga. Jautriai nuskambėjo prisiminimas apie pirmąjį kun. Virgilijaus pamokslą – trumpą ir turtingesnę tylą, nei žodžiais. Jo gyvenimo liudijimo kontekste šis pamokslas, panašiai kaip ir dabartinis popiežiaus pavyzdys, byloja apie tai, kad visa ko centre yra ištikimybė Dievui, kuri galima visur ir visada – netgi kančioje, sunkios ligos atneštame išoriniame bejėgiškume. Minėjimas pasibaigė bičiuliška agape. -bn-

galia, jų šeimas bei draugus. Susirinkusieji klausėsi visų Lietuvos bendruomenių kapeliono kun. Jaceko Paszendoros SDB mokymo apie Eucharistiją kaip stiprybės ir vienybės šaltinį. Dalyviai tarpusavyje dalijosi, ką per šią gavėnią savo dvasiniame gyvenime suspėjo atrasti naujo, kalbėjo apie patiriamus džiaugsmus, sunkumus ir būdus juos nugalėti. Susitaikymo šventė užbaigta šv. Mišiomis, kurias kartu su bendruomene šventė kapelionai kunigai Jacekas Paszenda SDB ir Ramūnas Mizgiris OFM.

-sbuž-

Nauji leidiniai

Sławomir Biela. Vien Dievo

gana. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2005. – 128 p.

Šios knygos skaitytojas gali pajusti Viešpaties artumą, nes autorius pristato specifinį dvasios kelią, skirtą žmonijai šventėti. Šis gilus pasaulietinės dvasios autorius duoda mums vadovėlį, nusakantį šventėjimo kelią kiekvienam, kuris trokšta dvasiškai tobulėti, siekia nuolankaus, skaidraus, stipraus tikėjimo.

Francesco Peyron, Paolo Angheben. Eucharistija – gyvenimo širdis.

– Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2005. – 156 p.

Šios knygos autoriai – Marijos Guodėjos misionieriai ir svarbaus dvasingumo centro vadovai – kiekvieną šv. Mišių akimirką nuodugnai aptaria iš skirtingų perspektyvų: istorinės, teologinės, biblinės, dvasinės ir egzistencinės. Čia apstu apmąstymų, Dievo žodžio ištraukų, teologinių įžvalgų. Knyga kviečia mus į gilesnę santykį su Dievu, siekia pažadinti didesnę visų drungnų krikščionių susivokimą, gražinti norą dalyvauti Eucharistijoje. Skaitytojas knygoje ras išsamią ir taiklią katechezę, asmeniniam apmąstymui skirtų klausimų, tinkamai parinktą Dievo žodį.

JIS PRISIKĖLĒ

Kristaus Prisikėlimas – Velykos

Jn 20, 1–9

Žvelgdami į krikščionybės ištakas, susiduriame su stulbinančiu reiškiniu. Kristaus gyvenimas baigiasi gėdinga kryžiaus mirtimi, kuri palaidoja visas apaštalių viltis apie jo karalystę. Tačiau netrukus visoje Romos imperijoje pritrūksta negirdėtas sąjūdis. Sugretinę Jėzaus gyvenimo pabaigą su staigiu, veržliu ir galingu krikščionybės proveržiu, negalime išvengti klausimo, kokia to unikalios reiškinio priežastis. Naujasis Testamentas tai paaiškina vienu įvykiu, kuris išpažįstamas ir skelbiamas kaip *Jėzaus prisikėlimas*. Ar šiandien, remiantis mokslo metodais, galima įrodyti Jėzaus prisikėlimo realumą? Pastangos atmesti Kristaus prisikėlimo faktą siekia Kristaus amžininkus ir lydi krikščioniją iki mūsų dienų. Kokių tik nebūta mėginimų paaiškinti Kristaus prisikėlimą. Vieni, prisiminę užmigusius Kristaus kapo sargybinius, teigė, esą Jėzaus kūną išvogę jo mokiniai. Kiti įrodinėjo, kad Jėzaus mirtis buvo netikra. Neva vėsiame kape jo kūnas atsigavo, ir jis, palikęs kapą, pasirodė mokiniams. Mūsų laikais madinga sakyti, kad prisikėlusio Kristaus pasirodymai yra tik subjektyvūs Jėzaus mokinių išgyvenimai, palaikantys tikėjimą.

Kuo galėtume pagrįsti savo tikėjimą realiu Kristaus prisikėlimu? Jėzus bent penkis kartus iš anksto, tiesiogiai ar palyginimais, kalbėjo apie savo kančią, mirtį ir prisikėlimą. Jo pranašavimų apie prisikėlimą žydai nepamiršo. Po Jėzaus palaidojimo jie Pilotui sakė: „Valdove, mes atsiminėme, jog tasai suvedžiotojas, dar tebegyvendamas, yra pasakęs: *‘Po trijų dienų aš prisikelsiu’*. Įsakyk tad saugoti kapą iki trečios dienos” (Mt 27, 63–64). Vienas reikšmingiausių Naujojo Testamento liudijimų yra šv. Pauliaus perteiktas pirminės Bažnyčios tikėjimas: „Pirmiausia aš jums perdaviau, ką esu gavęs, būtent: Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbia Raštai; jis buvo palaidotas ir buvo prikeltas trečiąją dieną <...>; jis pasirodė Kefui, paskui Dvylikai. Vėliau jis pasirodė iš karto daugiau nei penkiems šimtams brolių, kurių daugumas tebegyvena iki šiolei, o kai kurie yra užmigę. Po to jis pasirodė Jokūbui, paskui visiems apaštalam. O visų paskiausiai, lyg ne laiku gimusiam, jis pasirodė ir man” (1 Kor 15, 3–8). Laiškas korintiečiams rašytas apie 56 metus, kai dar nebuvo parašyta jokia Evangelijos knyga. Visas kontekstas rodo, kad tai ne Pauliaus žodžiai, bet jau anksčiau Bažnyčioje kalbėtas tikėjimo išpažinimas. Šis tikėjimas Bažnyčioje jau buvo išsaknijęs dar prieš Pauliaus atsivertimą. Kaip palengvėtų Evangelijos mitologizuotojų pastangos, jeigu šio Pauliaus išpažinimo nebūtų! Bet jis yra, jo autentiškumas neabejotinas. Šv. Paulius save laiko mažiausiu apaštalu, bet jo liudijimas turi ypatingą svorį. Jo liudijimų reikšmingumą lemia jo gyvenime įvykęs perversmas po susitikimo su Jėzumi kelyje į Damaską. Kristaus prisikėlimas jam toks reikšmingas, kad be šio įvykio viskas praranda savo prasmę. „Jei Kristus nebuvo prikeltas, tai tuščias mūsų skelbimas ir tuščias jūsų tikėjimas. Tuomet mes liekame melagingi Dievo liudytojai”.

Vėliau parašytos evangelijų knygos kiek skirtingai nupasakoja Kristaus prisikėlimo aplinkybes. Mums žinomas garsus rusų teologas Aleksandras Menis tuos skirtumus taip paaiškina: „Evangelijų pasakojimuose apie prisikėlusiojo pasirodymą yra nesutapimų. Taip esti, kai kalbama ne apie pramanytą dalyką, o apie įvykį, kurį matė daug liudytojų. Kažin ar įmanoma, kad visi jie vienodai pasakotų visas smulkmenas. Tačiau pagrindinė įvykių raida aiški: auštant prie kapo rūsio eina Marija Magdaliatė ir kitos moterys; Marija aplenkė jas ir atėjo pirmoji, kai buvo dar tamsu. Ji mato, kad kapas tuščias, ir eina kviesti Petrą bei Joną; Marijai nuėjus, kitos moterys, žvilgterėjusios į olą, pamato jaunuolį, o vėliau kelyje joms pasirodė ir Jėzus; Magdaliatė, grįžusi prie kapo, pamato Jėzų ir praneša apie tai apaštalam; Jėzus tą pačią dieną pasirodo dviem mokiniam, einantiems į Emausą, taip pat Petru ir vienuolikai; baigiantis švenčių savaitei, Jėzus antrą kartą pasirodo vienuolikai, su jais esant ir Tomui” (A. Menis, „Žmogaus Sūnus”). Visos keturios evangelijos teigia, kad trečią dieną po Jėzaus mirties kapas buvo tuščias. Gal iš tiesų apaštalai Jėzaus kūną išvogė ir vėliau skelbė, kad jis prisikėlė? Jėzaus mirties ir laidojimo aplinkybės buvo tokios, kad Kristaus kūno vagystės versija galėjo būti tik žydų vadų prasimanymas. Papirkę sargybinius, žydai juos mokė: „Sakykite, kad, jums bemiegant, jo mokiniai atėję naktį jį išvogė” (Mt 28, 13). Žydų elgesys parodo, kaip jie buvo sumišę. Kokia valdžia galėtų rimtai vertinti miegančių liudytojų parodymus?! Kristus mirė ir buvo laidojamas per šventes, tuo metu į Jeruzalę prisirinkdavo daugybė žmonių iš įvairių Judėjos vietų. Kristaus kapas buvo užantspauduotas ir saugojamas. Apaštalių psichinė būklė taip pat neleidžia daryti prielaidų, kad jiems šiuo metu rūpėtų tokia beprasmiška ir pavojinga akcija. Be to, tuščio kapo liudininkais apaštalai būtų nurodę vyrus, o ne moteris, kurių liudijimas pagal tuometinę teisę buvo laikomas negaliojančiu. Įdomu tai, kad nei ano meto, nei vėlesnių laikų krikščionybės priešininkai neneigia tuščio kapo fakto. O juk tai būtų neatremiamas smūgis visai apaštalių tolesnei veiklai, jeigu kas nors būtų galėjęs tai paneigti. Tiesiog neįmanoma įsivaizduoti, kad apaštalai, paslėpę Jėzaus kūną, imtųsi tokios akiplėšiškos apgaulės. Ar įmanoma, kad tokia apgaulė anksčiau ar vėliau neišaiškėtų? Būkime tikri: mūsų žemėje nėra nei Jėzaus kūno, nei jo kūno dulkių. Mums brangiausias palikimas tebūna jo paskutiniai žodžiai: „Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos” (Mt 28, 20).

Parengė V. S.

Kardinolas Alfonso Lopez Trujillo
Popiežiškoji šeimos taryba

Šeima ir gyvybė Europoje

Per pastarąjį dešimtmetį Europoje daug kas pasikeitė. Tai ypač pasakytina kalbant apie šeimą. Šeimų situacija Europoje patyrė gilius pokyčius tiesiog mūsų akyse. Pastebėjome nerimą keliančių faktų, tačiau taip pat ir pozityvių, viltingų aspektų. Remdamiesi šiais pastebėjimais planavome šeimų sielovadą, Europos lygmeniu atitinkančią mūsų laikų poreikius. Šventasis Tėvas davė mums drąsinančią žinią, kuria mes stengiamės ištikimai sekti, darydami šias išvadas.

I. Šiandienos iššūkiai

Bažnyčia su dideliu susirūpinimu žvelgia į sunkią šeimos padėtį ir iššūkius žmogiškajam orumui, net žmogaus gyvybei Europoje. Ši padėtis ir grėsmės žmogiškajai gyvybei yra ir Parlamento debatų centre. Daugeliui mūsų amžiaus žmonių tolydžio vis labiau nesugebant priimti galutinai saistančių sprendimų, menkėjant vidinio gyvenimo sferai ir gebėjimui mąstyti, vartotojiškumo lemiamas gyvenimo stilius veikia Europos visuomenės struktūras. Pirmiausia visa tai veikia šeimą, kurioje reiškiasi savigriovos tendencijos.

Laikais, kai tiek daug kalbama apie „ateities žmogų“ ir technologines „gerinimo“ galimybes, svarbu išlaikyti realizmą ir pasmerkti mūsų visuomenėje išskylančias atžangos ir nužmoginimo tendencijas, kurios silpnina šeimą ir griaua jos pamatus. Šios tendencijos taip pat yra iššūkiai.

1. Šeimoje kylantys iššūkiai

Šiandien nekritiškai kalbama apie „naujus šeimos modelius“, sąvoka „šeima“ vartojama daugiskaita ir pastebima tendencija iš naujo apibrėžti santuokos sąvoką. Vis labiau tolstama nuo pamatinės sampratos, kuria nusakoma dviejų skirtingų lyčių asmenų, dovanojančių save vienas kitam išskirtiniu būdu, be laiko išlygų, sąjunga ir bendrystė; vis daugėja dviprasmiškų sąvokų, apibūdinant „naujus šeimos modelius“. Tai gi kalbama apie „vieno gimdytojo šeimą“, „naujai sudarytą šeimą“, „de facto sąjungas“ ar net „homoseksualią šeimą“. Šie vadinamieji naujieji modeliai yra iliuziniai.

Parengta pagal 2003 m. birželio 14 d. pranešimą: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/family/documents/rc_pc_family_doc_20030614_family-europe-trujillo_en.html

Pirmiausia vien jau pavadinimas „vieno gimdytojo šeima“ yra prieštaringas. Vaikas visuomet turi du tėvus. Kalbėti apie „vieno gimdytojo šeimą“ reiškia neigti kito, trūkstanto, gimdytojo, paprastai tėvo, buvimą ir tuo duoti pirmenybę besiplėtojančiam matriarchato modeliui.

Antra, žvelgiant į vadinamąją „naujai sudarytą šeimą“, reikia pasakyti, kad ji yra nesėkmės padarinys, tačiau norėta ir sudaryta pagal šeimos branduolio modelį. Tačiau už vadinamosios „naujai sudarytos šeimos“ yra likusi „žlugusi“ šeima, o daugeliu atvejų būtent pastaroji šeima yra svarbi vaikams.

Pernelyg daug kalbant apie „vieno gimdytojo šeimą“ arba „naujai sudarytą šeimą“ ir siekiant taikyti šeimos sąvoką taip pat homoseksualų poroms, buvo sumenkinamas pats šeimos sąvokos turinys. Šeima nebėra suprantama kaip paprasta „dviejų asmenų sąjunga“ be tolesnių apibūdinimų. Šio tikslinio neapibrėžtumo pasekmės yra ypač sunkios vaikams. Šiandien pernelyg dažnai šeimos klausimai nagrinėjami vien atsižvelgiant į suaugusiųsiuosius ir jų interesus. Vaikai yra šių „naujų modelių“, kurie nėra nei nauji, nei modeliai, pirmosios aukos, dažnai gyvenančios labai skausmingomis sąlygomis.

2. Iššūkiai, kylantys iš sekuliarizuotos visuomenės

Kitas svarbus dalykas, į kurį reikia atsižvelgti analizuojant šiandien Europoje šeimoms tenkančius iššūkius, susijęs su visuomenės sekuliarizacija ir jos nulemtais pokyčiais, žvelgiant iš filosofinės ir antropologinės perspektyvos. Atsiribodamos nuo ryšio su Dievu ir kūrimo idėjos, skelbdamos visišką žmogaus autonomiškumą prigimties požiūriu, mūsų visuomenės ne tik pasidavė sunkiai klaidai, bet ir nužmoginimo procesui. Nors kalbama apie žmogaus asmenį ir vardijamas vis ilgesnis „teisių“ sąrašas, žmogus negerbiamas dėl savo prigimties ir paskirties. Teisingo mąstymo menas ir sveikas protavimas paliekamas filosofijos specialistams, o visur kitur vyrauja technologija.

Staiga atsitinka taip, kad nebemokama gvildinti „etikos“ problemų. Užuoat sprendus pagal moralinius įvertinimus ir davus išmintingus pasiūlymus, pernelyg dažnai teisėje triumfuoja juridinis pozityvizmas, o pragmatizmas vis dažniau duoda toną parlamentuose. Daugėja etikos komisijų ir komitetų, tačiau jie negali priimti galutinių sprendimų. Jie gali daryti tik vadinamuosius „konsensuso“ pareiškimus, ieškodami sąlyginio bendrojo vardiklio. Tokia sekuliarizacija neseniai pasireiškė tuo, kad kai kurie Europos Konvento nariai nesutiko, kad būsimajoje Europos Sąjungos Konstitucijoje būtų užsiminta apie Europos krikščioniškąsias šaknis.

3. Visuomenėje kylantys iššūkiai, pasireiškiantys per parlamentus neteisingu įstatymų forma

Kadangi visuomenė yra taip sekuliarizuota ir atpalaiduota nuo bet kokios sąsajos su visuotine prigimtimi

morale, pastarajame dešimtmetyje europiečiai per savo delegatus įvairiuose nacionaliniuose parlamentuose ir Europos institucijose stengėsi išleisti įstatymus visais moralinio gyvenimo klausimais, kurie iki tol nebuvo apimti žmogiškųjų įstatymų. Ypač pasireiškė uolumas neliečiamose šeimos ir gyvybės srityse stengiantis jas sureguliuoti (arba išreguliuoti). Kai kuriuose parlamentuose ši valia skelbti žmogaus autonomiją įstatymais buvo išreikšta leidžiant netinkamus įstatymus dėl abortų, eutanazijos, medicinos priemonėmis padedamos prokreacijos, žmogaus embrionų naudojimo moksliniams tyrimams, homoseksualių partnerystių įteisavimo. Šie įstatymai yra priešingi krikščioniškajam Europos paveldui, leidusiam ypatingu būdu suvokti žmogiškojo gyvenimo orumą.

Ypatingą pavojų kelia kai kuriuose Europos parlamentuose priimti netinkami įstatymai dėl žmogiškosios gyvybės prasidėjimo. Kadangi vengiama apibrėžti žmogaus embrioną (nes tai reikštų aborto praktikos pasmerkimą, o ši, priešingai, laikoma neliečiama), buvo pasisavinta teisė nustatyti embriono biologinio vystymosi slenkstį ir ribas ir buvo leista nebaudžiamai manipuliuoti, naudotis ir naikinti negimusią žmogiškąją gyvybę, kol ji dar nėra peržengusi tų savavališkai parinktų slenkstčių.

Taigi žmogiškoji gyvybė pavirto laboratorine medžiaga, nepaisant besąlygiškos pagarbos žmogaus gyvybei, kuri įrašyta valstybių konstitucijose ir Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje.

4. Dabartinė situacija Europoje

Su tam tikra nuostaba suvokiame, kad, nepaisant skirtingos istorinės raidos ir ekonominių aplinkybių, mūsų šalys išgyvena panašų šeimos vertybių nuosmukį. Šeima šiandienos Europoje dažnai atsiduria labai nestabilioje ir nepatikimoje padėtyje.

a. Santuoka

Pirmiausia su nepastovumo pavojumi susiduria santuoka, nes imame abejoti pačiu jos pagrindu. Nuolat daugėja jaunų žmonių, gyvenančių drauge iki santuokos; ypač didėja kohabitacijos trukmė – ji tęsiasi keletus metus. Tai priimama ir nebesuvokiama (arba iš viso nesuvokiama) kaip moralinė problema. Dėl to nuolat didėja ne santuokoje gimusių vaikų (1). Apskritai žmonės dabar tuokiasi vėliau: moterys – 28, o vyrai – 30 metų, t. y. penkeriais metais vėliau, negu prieš dvidešimt metų (2).

Šventasis Tėvas savo kalboje Romos Rotos tribunole 2002 m. sausio 28 d. yra pasakęs, kad šiandien paplitusi „skyryboms palanki galvosena“ (3). Vyraujanti kultūra palanki sutuoktinių separacijai arba skyryboms sprendžiant santuokos problemas (4). Tuose

kraštuose, kur dar neseniai leista skirtis (Italijoje, Ispanijoje), skyrybų daugėja (5), o šalyse, kuriose skirtis buvo galima iš seniau, skyrybų skaičius stabilizavosi. Sutuoktinių poros labiau linkusios skirtis pirmaisiais santuokos metais, dažniausia – penktaisiais, tačiau skyrybų pasitaiko per visą santuokinį gyvenimą.

Šių dažnai nestabilių ryšių padariniai pirmiausia paveikia vaikus, nes tai kelia pavojų jų auklėjimui ir balansuotai socialinei integracijai (6).

b. *De facto* sąjungos

Labai aktuali *de facto* sąjungų ir jų valstybinio įteisavimo, kas buvo neseniai padaryta įvairiose Europos šalyse (7), problema. Nors šios sąjungos sudaro tik 8 proc., palyginti su santuokomis (8), jos meta tikrą iššūkį prigimtinėi santuokos institucijai. Popiežiaus Jono Pauliaus II, kalbėjusio Romos Rotoje 1999 m. sausio 21 d., teigimu, yra „<...> esminis skirtumas tarp grynos *de facto* sąjungos – nors ji, kaip tvirtinama, grindžiama meile – ir santuokos, kurioje meilė reiškia ne tik moraliniu, bet ir griežtu teisiniu išpareigojimu. <...> Abipusiškai priimtas ryšys savo ruožtu daro stiprinantį poveikį jį kildinusiai meilei, ugdydamas jos tęstinumą pačių partnerių, vaikų ir visos visuomenės labui“ (9).

Kai kuriose šalyse *de facto* sąjungoms suteikiamas panašus į santuokinio gyvenimo statusas bei teisės, nors, objektyviai žvelgiant, čia kalbama ne apie tuos pačius išpareigojimus. Šie santykiai nesuponuoja nuolatinio išpareigojimo, kuris turėtų būti minimalus reikalavimas formuojant šeimą. Kaip gali visuomenė abejingai žvelgti į šio ryšio nestabilumą, – net ir tuomet, kai iš šiose sąjungose gimusių vaikų atimamas tvirtas jų tėvų ryšys, turintis garantuoti vaikų darnų ugdymą?

Antrasis žingsnis buvo žengtas, kai *de facto* sąjungos evoliucionavo taip pat į tos pačios lyties asmenų partnerystes. Kai kuriose Europos šalyse, priėmus nacionalinių parlamentų ar regioninio lygio sprendimus, šios sąjungos įtrauktos į teisės potvarkius, galiojančius *de facto* sąjungoms (10). Įstatymai, siūlomi *de facto* sąjungoms, nors nepateikiami kaip alternatyva santuokai, tačiau iš tikrųjų ir implicitiškai suduoda smūgį santuokos ryšiu grindžiamai šeimai.

Trečias žingsnis žengiamas, kai tos pačios lyties asmenų pora, traktuojama pagal *de facto* sąjungų įstatymų tvarką, reikalauja teisės įvaikinti vaikus (11). Tai dar didesnė rizika, nes tokiu reikalavimu negerbiami „aukštesni vaiko interesai“, nusakomi Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijoje.

c. Šeima

Egzistuoja tendencija nustumti šeimą į privačią sferą, neatsižvelgiant į jos esminę tarnystę valstybei. Dauge-

liu atvejų galima konstatuoti, kad vyriausybės atima ekonominę pagalbą ir finansinę paramą šeimai kaip tokiai ir kaip teisių bei pareigų subjektui. Taip nuo šeimos politikos (kur šeima yra subjektas, kuriam priklauso visi jos nariai) einama prie socialinės paramos politikos (kai parama teikiama jos reikalingiems šeimoms nariams, pvz., vaikams).

Tokia socialinė parama, žinoma, yra teisėta tiek, kiek ji padeda tos paramos reikalingiems nariams. Tačiau tokiu atveju taip pat glūdi pavojus skyrium traktuoti atskirus šeimos narius, pvz., motiną kaip vieną šali, o vaikus – kaip kitą. Tokia socialinės paramos politika negali pakeisti teisingo šeimos valstybei teikiamų tarnysčių paskirstymo. Tai vestų prie šių tarnysčių ignoravimo ir netiesiogiai darytų nuostolių šeimoms, turinčioms daugiau kaip du vaikus, kurie garantuoja kartų kaitą.

Šiandien įstatymų leidyboje neatidėliotinai būtina siekti, kad auklėjančios vaikus šeimų motinos nebūtų verčiamos dirbti ne namie.

Daugelyje Europos šalių imamasi iniciatyvų siekiant šių tikslų. Kitur bandoma pagerinti darbo sąlygas šeimoms motinoms, dirbančioms ne namie ir išsaugoti jų darbo vietas per motinystės sąlygotą darbo pertrauką. Nepaisant to, šiandien, apskritai paėmus, gausių Europos šeimų, palyginti su bevaikėmis poromis arba su nesusituokusiais asmenimis, būklė yra nepalanki, ir tokia situacija susidariusi tuomet, kai gimimų sumažėjimas yra pasiekęs kritinę ribą (12).

d. Gyvybė: savanoriški prokreacijos ribojimai

Kontracepcija Europoje nuolat plito (13) – kaip numatė enciklika *Humanae vitae* – nuo tada, kai pirmosios piliulės, turinčios estrogeno ir progesterono hormonų (*Ortho-Novum*), 1958 m. atsirado rinkoje. Jau keleri metai egzistuoja kontraceptinės piliulės vadinamajam „skubiam atvejui po sueities“. Nors šios piliulės gali sukelti ankstyvą abortą, daroma viskas, kad jų vartojimas būtų propaguojamas tarp mokyklinio amžiaus jaunuolių. Be to, vis daugiau visai jaunų merginų leidžiasi sterilizuojamos.

Tokios kontracepcijos propaguotojai grindžia savo argumentus šūkiu, esą piliulė yra veiksmingiausia priemonė prieš abortą (*Evangelium vitae*, 13). Tiesa ta, kad paplitus kontracepcijai, savanoriškų abortų nesumažėjo, kaip buvo tikėtasi (14). Kontraceptinė galvosena, atpalaiduojanti nuo atsakomybės vaiko atžvilgiu, veda į abortinę galvosena, pagal kurią atmetamas vaikas, pradėtas dėl kontracepcijos klaidos. Jonas Paulius II savo enciklikoje *Evangelium vitae* teigė: „Be abejo, moralės požiūriu kontracepcija ir abortas yra dvi *esmiškai skirtingos blogio rūšys* <...>. Tačiau kontracepcija ir abortas, nors ir skirtingos prigimties bei moralinio svarumo, dažnai būna labai arti vienas prie kito – tarsi to paties medžio vaisiai“ (15).

Nors šiandien pastebimas vis didėjantis moterų domėjimasis natūraliais atsakingo gimimų reguliavimo metodais, daugelyje šalių valdžios institucijos, atsakingos už sveikatos apsaugą ir jaunimą, mažai kuo prisidėjo pristatant šiuos metodus visuomenei ir juos propaguojant. Dėl to šie metodai pernelyg dažnai išlieka kone konfidencialūs.

Kontracepcijos paplitimo gerai žinomi ir dramatiški padariniai gimimų skaičiui (16), gyventojų senėjimui (17) netrukus nulems taip pat ekonominį tų šalių stabilumą. Nepaisant šių pavojų nėra tinkamos vyriausybių politikos propaguojant atsakingą gimimų reguliavimą ir didinant gimstamumą.

Kontracepcijos naudojimas, aktyviai propaguojamas tarp jaunuolių per vadinamuosius „seksualinio švietimo“ kursus, turi šiandien gerai žinomus neigiamus padarinius. Šiuose kursuose pateikiama informacija dažnai apsiriboja kontraceptinių priemonių naudojimo instrukcijomis. „Seksualinis švietimas“, sutelktas į individo seksualinius instinktus ir priemones, kaip tuos instinktus „be rizikos“ patenkinti, yra prastas parengimas brandžiai, atsakingai suaugusiųjų lytiškumu grindžiamai meilei, turinčiai dovanojimosi prigimtį ir randančiai tinkamą išraišką šeimoje. Kartais toks švietimas siekia nutolinti vaikus nuo tėvų, jaunimo „seksualinių teisių“ vardan.

Šitaip rengiami jaunuoliai įgyja klaidingą, nebrandžią mąstyseną lytiškumo atžvilgiu, netinkamą jų būsima- jai santuokai. Todėl nieko nuostabaus, jog ten, kur viršū ima toks seksualinis švietimas, daugėja neplanuo- tų nėštumų, kurie dažnai baigiasi abortais. Kitas pa- darinys yra lytiškai perduodamų ligų plitimas, daž- nai nulemiantis nuolatinį moterų nevaisingumą.

Taip sukurtas uždaras ratas, susiejantis kontracepciją, abortą ir dirbtinį apvaisinimą. Nepaisant objektyvių statistinių tyrimų, daugumoje šalių stiprėja propa- ganda, kuria skatinama jaunimo kontracepcija.

Abortas

Šiandien beveik visose Europos šalyse abortas iki 12- osios nėštumo savaitės leidžiamas paprasčiausiai mo- tinai pageidaujant. Šiuo požiūriu nepadrąšina įvykių raida Rytų Europos šalyse. Komunistų režimo laikais šiose šalyse abortas igavo precedentų neturintį mastą. Žlugus šiam režimui ir atsiradus galimybėms Rytų bei Vidurio Europos žmonėms gauti kontraceptikų, abor- tų nesumažėjo, priešingai, negu buvo pranašauta, nes aborto praktika pernelyg išsiaknijusi žmonių mentali- tete ir įpročiuose, kad būtų galima nuo to nusigręžti.

Iš to išplaukia, kad šie kraštai dažnai susiduria su ilgos „demografinės žiemos“ padariniais. Jose mato- ma, kaip gyventojai sensta ir kiekybiškai nyksta drau- ge senkant tų kraštų jėgoms.

Medikamentas RU-486 (mifepristonas) tolydžio tampa prieinamesnis Europos šalyse. Šio medikamento, sukeliančio ankstyvąjį abortą, paplitimas turėjo sumažinti chirurginių abortų skaičių. Taip neįvyko: moterys tiesiog dažniau daro abortą. Šiandien Prancūzijoje trečdalis abortų yra RU-486 piliulės padarinys.

Apvaisinimas medicininėmis priemonėmis

Apvaisinimo, pasitelkiant pagalbines priemones, rinka įgijo labai didžiulę apimtį. Ši tendencija randa gerą dirvą išitraukiant milžiniškiems finansiniams interesams. Daugelis gydytojų nuolaidžiauja pacientų norams, nesiūlydami jiems protingesnių alternatyvų, žmonės imasi didelės rizikos savo vaiko integralumo atžvilgiu. Plėtojantis apvaisinimo technologijai, pasitelkiant medicinos priemones, atsirado praktika užšaldytus embrionus laikyti laukiant hipotetinio panaudojimo. Šiuos embrionus poros dažnai palieka. Tokia situacija atrodo pateisina mokslininkų, norinčių panaudoti tuos embrionus savo tyrimams, reikalavimus.

Kadangi vaikas iš esmės yra „dovana“, neteisėta skelbti „teisę“ į vaiką, pateisinančią visas operacijas, kuriomis to vaiko siekiama, nepaisant jų moralumo. Kita vertus, dėl paplitusios prenatalinės diagnostikos padaugėjo abortų, kurie siūlomi, kai kyla nors mažiausias įtarimas dėl somatinių, chromosominių ar genetinių anomalijų. Prenatalinė diagnostika taip pat atveria kelią lyčių selekcijai. Negana to, Europoje pradėta preimplantacinė diagnostika su „embrionų parinkimu“ praktika. Jei ši praktika įstatymų nebus apribota, į mūsų kultūrą vėl bus įvesta „mokslinė“ eugenika, po to kai ji buvo laikinai uždrausta Niurnbergo proceso žlugus nacių režimui.

Eutanazija

Tiesa, kad daugelyje Europos šalių buvo teisėtai pasipriešinta pasiūlymams legalizuoti arba padaryti nebaudžiamą eutanaziją ir jos padarinius – palydimąją savižudybę; tačiau taip pat tiesa, kad eutanazija jau buvo leista keliose Europos šalyse (18), nors ji susidūrė su tam tikru gydytojų nepalankumu. JAV Oregono valstijos teismo nuosprendžiu (19) buvo sukurtas precedentas tolesniems debatams. Verta atkreipti dėmesį, kad tokių debatų nekyla šalyse, kur laiku pasirūpinama tinkama paliatyviosios medicinos tarnyba ir pakankamu kiekiu senelių globos namų.

II. Pozityvūs ženklai ir vilties nešėjai

Šių iššūkių akivaizdoje konstatuojame, jog vadinamoji „tradicinė“ šeima, grindžiama tvirtu santuokos ryšiu, yra daug patvaresnė negu buvo apskritai manyta. Daugumas porų ir toliau laikosi santuokinės ištikimybės.

Pavyzdžiui, Prancūzijoje septynios iš aštuonių porų tarp 30 ir 50 metų yra susituokusios. 62 proc. sutuoktinių nesiskiria (20). Tik viena šeima iš aštuonių yra

„vieno gimdytojo šeima“ (21). Santuokos ryšio vertė tebėra stipri. Apklausose dauguma jaunuolių visose Europos šalyse pareiškia, jog nori tuoktis ir sukurti šeimą. Sociologų nuomone, „šėimos ryšiai dar niekuomet nebuvo tokie stiprūs“ (22). Apklauskos rodo, jog tarp sutuoktinių ištikimybė išlieka aukšta vertybė ir daugelis jaunų žmonių tai palaiko (23). Sužadėtiniai yra geriau parengiami santuokai ir labiau supranta savo atsakomybę ir pareigas.

Šventojo Petro Įpėdinis per 25 tarnybos Bažnyčiai metus labai daug padarė dėl šeimos. Šie Jono Pauliaus II popiežiavimo metai buvo labai vaisingas laikas Bažnyčiai vykdant šios institucijos sielovadą. Ne veltui šandien Šventasis Tėvas yra vadinamas „Šėimos popiežiumi“. Nors šioje srityje sunku viską tiksliai įvertinti, Jono Pauliaus II pontifikatas tikrai sustabdė didžiausias šeimos savigriovos tendencijas, išpranašautas XX a. septintojo dešimtmečio „seksualinės revoliucijos pranašų“.

Vyskupų konferencijos, padedamos Europos Sąjungos vyskupų konferencijų komisijos (COMECE), skleidžia turtingą Šventojo Tėvo mokymą apie šeimą ir taiko jį konkrečiomis aplinkybėmis. Vyskupų konferencijose ir vyskupijose naujai suvokiama, kad šeimos sielovadai reikia skirti pagrindinę dėmesį. Matome, kad visur vis labiau pripažįstama didėjanti šeimos svarba. Tai paaiškina, kodėl šeimos sielovada yra prioritetas rūpestis. Dažnai metinės vyskupijų programos sudaromos atsižvelgiant į šią sielovadą.

Sveikintinos taip pat didelės pastangos, atskirų judėjimų, kurie, Evangelijos įkvėpti, imasi remti šeimą. Tarp šių Šventosios Dvasios vadovaujamų judėjimų veikiančieji šeimos ir gyvybės labui pasižymi ypatingu dinamizmu ir nusipelno vis daugiau dėmesio ir pagarbos.

Šėimos institutai rūpinasi ugdyti pastoracinius pagalbininkus šėimų sielovadai. Ypač paminėtinas Jono Pauliaus II institutas Romoje. Šiandien šio instituto pastangos neša vaisių visame pasaulyje. Įkvėpti šio pavyzdžio šiame institute išugdyti kunigai ir pasauliečiai įkūrė kitus šėimos institutus: JAV, Vašingtone (1988 08 22), Ispanijoje, Valensijoje (1994 09 14), Meksikoje, Mechike (1996 01 22), Brazilijoje, San Salvadore da Bahia (2001 01 02), Benine, Cotonou (2001 05 22) ir Indijoje, Thuruthy (2001 10 15). Rengiamasi įsteigti ir kitas institucijas. Negana to, jau seniai veikia kiti reikšmingi šėimos institutai.

Yra taip pat plačiai paplitusių judėjimų, padedančių šėimoms ir konsultuojančių šėimas ir sutuoktinius bei teikiančių dvasinę pagalbą.

III. Bendros įžvalgos

Remdamiesi šiais vertinimais pateikiame šias išvadas. Šėimos sielovada Europoje privalo prisitaikyti prie mū-

sų laikų poreikių ir būti veiksmingesnė. Pastaraisiais metais šioje srityje padaryta didžiulė pažanga. Suvokdami šią pažymėtiną raidą, privalome siekti vieningesnės, koordinuotesnės, ryžtingesnės ir išradingesnės veiklos. Šeimos sielovada turi būti organizuojama pagal toki planavimą. Šis bendras veiklos planas turi Bažnyčioje ir už Bažnyčios ribų konkrečių pasekmių.

A. Bažnyčioje

1. Aiškiai apibrėžta misija

Šventasis Tėvas kviečia mus į naująją evangelizaciją (25), kuri būtų atitinkamai sutelkta į šeimos sielovadą (26). Visuomet verta akcentuoti šeimos sielovados svarbą bendroje vyskupų konferencijų ar vyskupijų darbo apimtyje. Dėl šios svarbos būtinas visų bendradarbiavimas, visais lygmenimis plėtojant ir taikant sielovadą.

Reikia su nauju uolumu imtis šeimos ir gyvybės klausimams skirtų komisijų darbo, ypač ten, kur šis darbas vos pradėtas, pavyzdžiui, daugelyje Vidurio ir Rytų Europos šalių. Ten, kur šeimos sielovada jau turi gilią šaknis, šį darbą reikia išstvermingai ir uoliai tęsti.

Šeimos sielovados pagrindą ir toliau sudaro rūpestingas ir dalykiškas rengimas santuokai. Šiandien rengimą santuokai dažnai lydi evangelizacija, jis siejamas su porų priėmimu, jų išklausa ir tolesniu palydėjimu. Daugelis jaunų žmonių nori bažnytinės santuokos, tačiau jie nėra nuodugniau susipažinę su tikėjimu. Mums tai teikia galimybę skelbti ir skleisti Evangeliją.

Parengimas santuokai ypač sėkmingas, jei jauni žmonės yra gavę autentiškos meilės ugdymą savo namuose ir katechezės kursų metu. Popiežiškosios šeimos tarybos 1995 m. paskelbtame dokumente „Žmogaus lytiškumo tiesa ir prasmė“ lytinis ugdymas traktuojamas ne izoliuotai, bet įterpiamas į bendrą asmenybės ugdymą.

2. Visos Bažnyčios misija

Kad šeimos sielovada neštų vaisių, į ją turi įsitraukti visi, kurie yra už tai atsakingi, pirmiausia vyskupai ir vyskupų konferencijos, kurių uždavinys yra išlaikyti budrumą. Reikia, kad vienas ar daugiau narių iš įvairių vyskupijos grupių ar episkopato komisijų dalyvautų šeimos sielovadoje.

Siekiant, kad šeimos sielovada būtų veiksmingesnė, būtina jos darbą plėtoti kaip tinklą susiejant su kitomis sielovados sritimis.

B. Bažnyčios išorėje

Mūsų analizėse paaiškėjo, kad Katalikų Bažnyčia Europoje atstovauja potencialiai jėgai, kuri nėra pakankamai konkrečiai išreikšta.

Todėl neatidėliotinai būtina suburti daugiau ir geriau organizuotų apmąstymo bei informacijos grupių, ypač politinėse struktūrose, taip pat katalikiškųjų draugijų šeimos bei gyvybės vertybėms ginti. Iš dalijimosi patirtimi sužinojome, kad daugelis nedorų pasiūlymų įvairiose Europos šalyse galėjo būti sustabdyti tinkamu laiku įsikišus vyskupams ar komisijų nariams.

Siekiant sėkmingai įvykdyti šias sudėtingas užduotis svarbu įkurti Europos „stebėjimo tarnybą“, galinčią veiksmingai pasitarnauti Bažnyčiai ir visuomenei. Šiai tarnybai būtų pavesta kaupti informaciją, naudingą puoselėjant pagarbą šeimai ir gyvybei, taip pat pasirūpinti giluminiu šių temų apmąstymu.

Dabartiniais sumaišties laikais mums reikalinga aiškumo tarnyba. Popiežiškosios šeimos tarybos neseniai išleistas „Žinynas“ (27) šiuo požiūriu teikia pagalbą ir aiškumą. „Stebėjimo tarnyba“ turi tarnauti šeimai, gyvybei ir visiems besidarbuojantiems šiose srityse. Ji turėtų būti orientuota į apaštališkuosius judėjimus, politikus ir įstatymų leidėjus, siekiant juos informuoti ir ugdyti. Tai taip pat turėtų būti orientyras įvairioms draugijoms, dirbančioms šeimos ir gyvybės labui, puoselėjant jų tarpusavio komunikavimą ir bendradarbiavimą. Šioje srityje Šventasis Sostas per Popiežiškąją šeimos tarybą garantuotų šiam „stebėjimo“ instrumentui laisvę nuo vienašališkos įtakos ir taip pat laiduotų ištikimybę Bažnyčios mokymui.

Išvada

Vienydamiesi su Šventuoju Tėvu ir padrasinti jo ryžtingo mokymo, norime pasaulio akyse išskirti šeimos, civilizacijos ir meilės lopšio bei pasaulio džiaugsmo šaltinio, turtus. Reikia daug ką daryti ir plėtoti, būtina laiduoti, kad plačiai būtų liudijamos krikščioniškos nuostatos.

Viešpats nori išgelbėti Europos šeimas, nes jis nori išgelbėti jas sudarančius žmones. Dėl to jis atėjo į pasaulį, kentėjo nuo žmonių rankų ir atidavė savo gyvybę. Dėl to jis kasdien aukojasi Eucharistijoje. Tai jis siunčia mus į tas šeimas.

Jam padedant mūsų Bažnyčios pastoracinė veikla Europoje gali ir privalo atnešti naują pavasarį šeimai. 2004 m. artėjantis Šeimos metų dešimtmetis duoda gerą progą naujai angažuotis šeimos ir gyvybės vertybių labui.

Nuorodos

(1) Nesantuokiniai gimdymai skaičiais lygiagrečiai atitinka konkubiną. Per 15 metų iš nesusituokusių tėvų gimusių vaikų Europoje padaugėjo nuo 10 proc. iki 25 proc.; aukščiausias rodiklis Švedijoje (55 proc.), bet tik 9 proc. Italijoje ir 4 proc. Graikijoje. Prancūzija pagal duomenis lieka viduryje: 2000 m. šiame krašte 43 proc. vaikų gimė ne santuokoje, o

imant pirmagimius – 55 proc. B. Houchard, *La famille: Un idée neuve en Europe*, Fondation Robert Schuman, Paris, 2000, p. 20; P. Krémer, 2001, *année exceptionnelle pour les naissances et les mariages*, Le Monde, 2002 02 07, p. 10.

(2) 2002 m. Prancūzijoje (INSEE, 2001, 2002) sudarančių civilinę santuoką moterų amžius buvo 28, 1, o vyrų – 30, 2 metų. 1980 šie rodikliai buvo atitinkamai 23 ir 25 metai. Ispanija (UNFPA, 1999), kur dar neseniai vyravo priešinga tendencija, kai žmonės tuokdavosi jauni, priartėjo prie Prancūzijos rodiklių (moterų amžius 23–24 metai ir vyrų 25–26 m. 1980 m.; moterų amžius 26–27 m. ir vyrų 29–30 m. 1993 m.). Tie skaičiai galioja bendrai Europos šalims (B. Houchard, 2000). Europos santuokos amžiaus vidurkis yra 29 m. vyrų amžius ir 26 m. moterų. Nors Portugalijoje ir Belgijoje vyrauja tendencija tuoktis anksčiau, palyginti su švedais ir danais, ten taip pat pastebimas tas pats polinkis į vėlesnę santuoką. Tai iš dalies paaiškina tose šalyse pastebimą mažą gimstamumą. *United Nations Economic Commission for Europe, United Nations Population Fund, Fertility and Family Surveys in Countries of the ECE Region, Standard Country Report, Spain, 1999, Genf, p. 13*; B. Houchard, *La famille: Un idée neuve en Europe*, Fondation Robert Schuman, Paris, 2000, p. 18; INSEE *Bilan démographique 2002, Légère diminution des naissances*, 882, Januar 2003, p. 3; P. Krémer, 2001, *année exceptionnelle pour les naissances et les mariages*, Le Monde, 2002 02 07, p. 10.

(3) Jonas Paulius II. Kalba Romos Rotoje pradėdant teismo metus, 5; 2002 01 28.

(4) 1970 m. Europoje vidutiniškai išsiskyrė 10 iš 100 sutuoktinių; po 25 metų, 1995 m., išsiskyrusiųjų padaugėjo iki 30. Daugiausia skyrybų yra Belgijoje. Toliau mažėjančia tvarka eina Didžioji Britanija, Suomija, Švedija, Vokietija, Austrija, Danija ir Olandija. Po to seka Prancūzija, Liuksemburgas, Graikija, Portugalija, Ispanija ir Italija; Italijoje skyrybų mažiau, nes ten pagal įstatymus skirtis leista nuo 1970. B. Houchard, *La famille: Un idée neuve en Europe*, Fondation Robert Schuman, Paris, 2000, p. 19.

(5) Europos Bendrijos statistikos tarnybos (Eurostat 2001) duomenimis Europos Sąjungoje (apimančioje 15 šalių) santuokų, kurių 1980-aisiais metais buvo 2 247 900, iki 2001 m. sumažėjo iki 1 926 700, o skyrybų, kurių 1980 m. buvo 503 300, 2001 m. padaugėjo iki 705 600. 1000 gyventojų 1980 m. teko 6,3 santuokos, 2000 m. – tik 5,1; skyrybų nuo 1,4 (1980) padaugėjo iki 1,9 (2000). Daugiausia skyrybų yra Lietuvoje ir Estijoje (atitinkamai 3,2). Didžiojoje Britanijoje iš 306 000 santuokų (rodiklis 5,1) suiro 155 000 (rodiklis 2,6). Vokietijoje 2001 metais buvo 195 000 skyrybų (rodiklis 2,4) iš 389 000 santuokų (rodiklis 5,1). Italijoje 2001 m. buvo 376 000 skyrybų (rodiklis 0,7) iš 280 000 santuokų (rodiklis 4,9). Europos Sąjungoje mažiausia skyrybų yra Ispanijoje (2001 m. – 39 000 skyrybų, atitinkamas rodiklis 1, palyginti su 210 000 santuokų, atitinkamas rodiklis 5,3). Eurostat, *Premiers résultats de la collecte de données démographiques pour 2001 en Europe*, Tableau 5. <http://www.europa.eu.int/comm/eurostat/>.

(6) Prancūzijoje skyrybų tendencija, sulėtėjusi devintojo dešimtmečio pabaigoje, pasiekė naują viršūnę po 1995 m., kai 280 000 santuokų teko 119 000 skyrybų. 1997 ir 1998 m. paženklinanti stabilizacija, pasiekus didelį skyrybų skaičių, apie 116 000. Daugiau kaip trečdalis šioje šalyje devintajame dešimtmetyje švęstų santuokų baigėsi skyrybomis, o 1960 m. šis rodiklis sudarė 16 proc. Skyrybų rizika didžiausia apie penktuosius santuokos metus. Po to ji nuosekliai mažėja. Pastebima, kad vis daugiau išsiskiriama po 30 santuokos metų, nepaisant santuokos ilgalaikiškumo. Skyrybos po 30 santuokos metų 1999 m. buvo triskart dažnesnės negu 1979 m. P. Krémer, *La France est championne d'Europe de la natalité, derrière l'Irlande*, Le Monde, 10.–11. Sept. 2000; INSEE *Bilan démographique 2001. Le regain des naissances et des mariages se confirme*, Nr. 825, Februar 2002, p. 4.

(7) Įstatymai dėl registruoto gyvenimo nesusituokus: Olandija, 1998 m. sausis; Katalonijos Parlamento rezoliucija, įteisinanti *de facto* sąjungas (taip pat tos pačios lyties asmenų): 1997 07 01; Prancūzijoje priimtas Civilinio solidarumo pakto įstatymas (*Pacs*): 1999 11 15; kiti įstatymai, įteisinantys *de facto* sąjungas: Norvegija (1993), Švedija (1995), Belgija (2000), Vokietija (2001 07 18).

(8) Prancūzijoje 2001 m. buvo sudaryta 296 000 santuokų, panašiai kaip ankstesniais metais – tai yra apie 5 santuokos 1000 gyventojų. Tačiau 2002 m. jų sumažėjo iki 288 000, tai yra 8 000 (3 proc.) mažiau negu 2001 m. Priešingai, pagal *Pacs* įstatymą, įteisinusį *de facto* sąjungas, 2002 m. santuokų padaugėjo: per devynis mėnesius buvo įregistruota 17000 *Pacs*, t. y. 20 proc. daugiau negu per devynis 2001 metų mėnesius. 1999 m. pabaigoje buvo įregistruota 6200 *Pacs*, 2000 m. – 23600, o per pirmus tris 2001 m. trimestrus – 14000 *Pacs* sąjungų. 1999 m. pabaigoje įregistravus *Pacs* sąjungas buvo įregistruotas bendras 65000 *Pacs* sąjungų skaičius. 100 santuokų registruojamos 8 *Pacs* sąjungos. P. Krémer, 2001 *année exceptionnelle pour les naissances et les mariages*, Le Monde, 7. Februar 2002, p. 10; INSEE *Bilan démographique 2002. Légère diminution des naissances*, N. 882, Januar 2003, p. 3.

(9) Jonas Paulius II. Kalba Romos Rotoje, 5; 1999 01 21.

(10) Europos Parlamento rezoliucija dėl lygių homoseksualų ir lesbiečių teisių Europos bendrijoje, A3-0028/94, priimta 1994 02 08. Įstatymai, leidžiantys homoseksualų „santuoką“: Danija (1989), Švedija (1993), Norvegija (1994), Olandija (2000 09 15, 2000 12 20, išgaliojo 2001 04 01), Vokietija (2000 11 10, išleistas 2001 07 18, išgaliojo 2001 08 01, Konstitucinio teismo patvirtintas 2002 07 17), Belgija (2002 11 28). A. Franco, *Les Pays-Bas inventent le mariage homosexuel ou »partenariat enregistré«*, Le Monde, 1998 01 17, p. 1; A. Leparmenter, *Le Bundestag adopte le mariage homosexuel*, Le Monde, 2000 11 12/13, p. 3; A. Franco, *Gay, gay, marions-nous à l'hotel de ville d'Amsterdam*, Le Monde, 2001 04 03, p. 1; Zenith, *Allemagne: entrée en vigueur de la loi sur les unions homosexuelles*, 2001 08 01; Olandija: *gli omosessuali possono sposarsi e adottare bambini*, Medicina e Morale, 2001, Nr. 3, S. 552–553; *La Cour, La Belgique dit oui au mariage homosexuel*, La Croix, 2002 11 28, p. 7.

(11) Įstatymai, leidžiantys tos pačios lyties asmenims įvaikinti vaikus: Olandija (2000 09 15, 2000 12 20, išgaliojo 2001 04), Jungtinė Karalystė (2002 11 05). A. Franco, *Les homosexuels néerlandais pourront se marier et adopter des enfants*, Le Monde, 2000 09 15, p. 3; A. de Joing, *Aux Pays-Bas, les homosexuels pourront se marier et adopter*, La Croix, 2000 12 20, p. 9; J. P. Langellier, *La Grande-Bretagne autorise l'adoption par les couples homosexuels*, Le Monde, 2002 11 08, p. 6.

(12) W. Lutz, B.C. O'Neill, S. Scherbov, *Europe's Population at a Turning Point*, Science, 2003 03 28, vol. 299, Nr. 5615, p. 1991–1992.

(13) Beveik du trečdaliai (70 proc.) Europos moterų naudoja kontraceptines priemones (24 proc. kombinuotas piliules, 8 proc. – intrauterines spirales, 5 proc. – prezervatyvus, 19 proc. – *coitus interruptus* arba periodinį susilaikymą, 12 proc. – sterilizaciją). Pavyzdžiui, Prancūzijoje 75 proc. moterų imasi kokių nors kontraceptinių priemonių: 36 proc. vartoja piliules; 20 proc. naudoja intrauterines spirales; 5 proc. – prezervatyvus; 1 proc. taiko kitus metodus; 5 proc. – periodinį susilaikymą arba *coitus interruptus* ir 8 proc. – sterilizaciją. Šie duomenys kiek skiriasi Vokietijoje, kur 75 proc. moterų naudoja kontraceptines priemones; 59 proc. vartoja piliules, 6 proc.

naudoja spirales, 4 proc. – prezervatyvus; 2 proc. – kitus metodus; 3 proc. – periodinį susilaikymą arba *coitus interruptus* ir 1 proc. – sterilizaciją. Ispanijoje kontracepcija naudojasi 59 proc. moterų: 16 proc. vartoja piliules; 6 proc. naudoja spirales, 12 proc. – prezervatyvus, 22 proc. – periodinį susilaikymą arba *coitus interruptus* ir 4 proc. – sterilizaciją. Italijoje kontracepcija naudojasi 74 proc. moterų: 14 proc. vartoja piliules, 2 proc. naudoja spirales, 13 proc. – prezervatyvus, 2 proc. taiko kitus metodus, 46 proc. – periodinį susilaikymą arba *coitus interruptus* ir 1 proc. – sterilizaciją. United Nations, *Population Division, Levels and Trends in Contraceptive use as assessed in 1998, Key findings*.

(14) 1971 m. Didžiojoje Britanijoje buvo 95 tūkst. įstatymo leidinių abortų ir 783 000 gimimų, t. y. vienas abortas aštuoniems gimimams. 1986 m. legalių abortų padaugėjo iki 148000, palyginti su 661 000 gimimų, t. y. vienas abortas tenka keturiems gimdymams. JAV savanoriškų abortų padaugėjo paraleliai plėtojantis kontracepcijai – nuo 586 760 1972 metais iki 1 297 606 1980 m., po to iki 1 330 414 1993 m. Prancūzijoje „savanoriškų nėštumo nutraukimų“ per pastaruosius 20 metų kiek nukrito – nuo 250 000 1976 m. (tuoj pat po aborto liberalizavimo) iki 220 000 1994 m.; statistiškai mažiausia buvo tarp 1981 ir 1988 m. Šiuo metu beveik 70 proc. 18–49 m. Prancūzijos moterų naudoja kokią nors kontracepcijos priemonę.

(15) Jonas Paulius II. Enciklika *Evangelium vitae*, 13.

(16) Europos gimimų vidurkis (imant 18 Europos šalių) 1980 m. sudarė 2,1, šiuo metu jis sudaro 1,5 gimdymo vienai moteriai. Šis rodiklis smarkiai atsilieka nuo būtino gyventojų kartų atsinaujinimo rodiklio (2,1). Nuo 2000 m. 15 Europos Sąjungos šalių pastebimas nuolatinis gyventojų mažėjimas (negatyvi tendencija); jei ši tendencija išsilaikytų iki 2020 m., Europos gyventojų 2100 m. sumažėtų 88 mln. (W. Lutz ir kt. 2003 m.). Gimimų skaičius Prancūzijoje 1950 m. sudarė 2,93; 1960 m. šis rodiklis sumažėjo iki 2,73; 1970 m. – iki 2,47; 1980 m. – iki 1,94; 1990 – iki 1,78 ir 1994 m. pasiekė patį mažiausią lygį – 1,65. 2001 m. šis rodiklis padidėjo iki 1,9 (G. Pison, 2002). Vokietijoje gimimų skaičius 1970 m. sudarė 1,03, 1975 m. – 1,48, 1995 m. – 1,25 ir 1998 m. – 1,36. Italijoje 1970 m. gimimų skaičius sudarė 2,43; 1975 m. šis rodiklis nukrito iki 2,21; 1980 m. – 1,64; 1985 m. – 1,42; 1990 m. – 1,33; 1995 m. – 1,2; nuo tol šis rodiklis stabilizavosi (INED, 2003). 2000 m. gimimų rodiklis Prancūzijoje buvo 1,89, Airijoje – 1,89; Liuksemburge – 1,78; Dalijoje – 1,76; Suomijoje – 1,73, Didžiojoje Britanijoje – 1,74; Belgijoje – 1,75; Švedijoje – 1,54; Portugalijoje – 1,54; Vokietijoje – 1,34; Austrijoje – 1,32; Graikijoje – 1,3; Italijoje – 1,25 ir Ispanijoje – 1,22. (P. Krémer, 2002). W. Lutz, B.C. O'Neill, S. Schwerbov, *Europe's Population at a turning Point*, Science, 2003 03 28, vol. 299, Nr. 5615, p. 1991–1992; P. Krémer, 2001, *année exceptionnelle pour les naissances et les mariages*, Le Monde, 2002 02 07, p. 10; G. Pison, *La Population de la France en 2001*, Population & Sociétés, April 2002, Table 1; INED, *Pays développés, indice synthétique de fécondité (nombre moyen d'enfants par femme)*, dernière mise à jour, Janvier 2003, www.inde.fr/populationen-chiffres.

(17) E. Bursaux, P. Krémer, *L'Insee prédit un «vieillessement inéluctable» de la population dans les prochaines décennies; En 2011, les moins de vingt ans seront moins nombreux que les plus de soixante ans*, Le Monde, 2001 03 28, p. 11.

(18) Olandijoje eutanazijos įstatymas buvo priimtas 2001 m. balandžio mėn., o įsigaliojo 2002 m. balandžio 1 d. Labai panašus įstatymas buvo išleistas Belgijoje 2002 05 28. Priešingai negu Olandijoje, Belgijoje neleidžiama eutanazija mažamečiams vaikams. A. de Jong, *Les Pays-Bas légalisent l'euthanasie*, La Croix, 2000 11 29, p. 9; P. Benkomoun, *La législation*

de l'euthanasie par les Pays-Bas suscite des réactions hostiles. Le Monde, 2001 04 12; A. de Jong, *Lex Pays-Bas ouvrent une brèche*, 2002 04 03, p. 1,4–5; J. P. Strootbants, *La Belgique légalise sous conditions l'euthanasie*, Le Monde, 2002 05 18, p. 5.

(19) 1994 11 08 JAV Oregono valstija tapo pirmąja valstija, kurioje įteisinta mediciniškai palydima savižudybė. JAV federalinė vyriausybė stengėsi panaikinti šį įstatymą, tačiau šios pastangos buvo anuliuotos Portlando federalinio teisėjo Roberto Joneso 2002 04 17 sprendimu. A. Alpers, B. Lo, *Physician-Assisted Suicide in Oregon*, JAMA, 1995 08 09, vol. 274, Nr. 6, S. 483, 487; W. Booth, *Oregon Law On Assisted Suicide Upheld*, Washington Post, 2002 04 17; A. Liptak, *Judge Blocks U.S. Bid to Ban Suicide Law*, The New York Times, 2002 04 18.

(20) V. de Vezins, *Quelques vérités cachées sur la famille*. La structure traditionnelle résiste beaucoup mieux qu'on ne le croit aux évolutions des mœurs, Le Figaro, 2000 05 04; X. Lacroix, *Tous les modèles familiaux se valent-ils?*, in *Hommage à Mgr. Gérard Eefois, Mélanges de Sciences Religieuses*, specialus leidimas, Lille, 2001, p. 217–222, žr. p. 218.

(21) Vaikai, augantys šeimoje su vienu iš gimdytojų, daugiausia su motina, arba vis dažniau tėvams atsisakius gyventi poroje, sudaro daugiau kaip 15 proc. jaunesnių negu 16 m. amžiaus vaikų Didžiojoje Britanijoje, 14 proc. – Suomijoje ir Danijoje, 12 proc. – Airijoje, 10 proc. – Belgijoje ir Vokietijoje, 8–9 proc. – Prancūzijoje, 7 proc. – Olandijoje ir Portugalijoje, 6 proc. – Italijoje ir Ispanijoje ir mažiau kaip 5 proc. – Liuksemburge ir Graikijoje. B. Houchard, *La famille, une idée neuve en Europe*, Fondation Robert Schuman, Paris 2000, p. 20.

(22) Martine Segalen, *Les liens familiaux n'ont jamais été aussi forts*. Il existe aujourd'hui un „nouvel esprit de famille“, fondé sur des liens affectifs, qui respecte l'autonomie de chacun, La Croix, 2002 04 09, p.14.

(23) *Idées reçues: „La fidélité n'a plus la cote“*, Faux, La Croix, 2002 04 09, p. 14.

(24) Popiežiškasis Jono Pauliaus II Santuokos ir šeimos institutas buvo įsteigtas 1982 m. spalio 7 d. apaštališkąja konstitucija *Magnum Matrimonii Sacramentum*. Institutas teikia teologijos licenciatą ir doktoratą, taip pat santuokos ir šeimos magistro laipsnius. Institutas įkurtas Popiežiškajame Laterano universitete. Popiežius Jonas Paulius II patvirtino jo statutą 1992 m. lapkričio 21 d., o 1993 m. kovo 17 d. Institutas tapo autonomiškas. *Annuario Pontificio 2002, Città del Vaticano*, p. 1652.

(25) „Maitintis Žodžiu, idant būtume „Žodžio tarnai“ evangelizaciniame darbe, – tai tikrai Bažnyčios prioritetas naujojo tūkstantmečio pradžioje. <...> Daug kartų šiais metais kviečiau imtis naujosios evangelizacijos. Dabar tai kartoju dar sykį, pirmiausia norėdamas pabrėžti, jog privalome atgaivinti savyje pradžios polėkį, leisdamiems pagaunami apaštališkojo skelbimo po Sekminių įkarščio“. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 40.

(26) „Ypatingą dėmesį reikia skirti šeimos pastoracijai, dar būtinesnei tokiu istoriniu momentu kaip mūsų, kai išgyvenama plati ir gili šios pamatinės institucijos krizė. <...> Priešingai, ji [Bažnyčia] privalo stengtis, kad vis tobuliau Evangelijos dvasia ugdomos šeimos įtikinamai parodytų galimybę santuokos, visiškai atitinkančios Dievo planą ir tikruosius žmogaus asmens – sutuoktinių ir pirmiausia daug trapesnių vaikų – poreikius“. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 47.

(27) Popiežiškoji šeimos taryba. *Lexicon*. Termini ambigui e discussi su famiglia, vita e questioni etiche, Edizioni Dehoniane, Bologna, 2003.

Popiežius pagerbė Fatimos regėtoja

(KAP) Vasario 15 d. vakare, dalyvaujant tūkstančiams tikinčiųjų, Coimbroje buvo palaidota paskutinė iš Fatimos regėtojų, karmelitė ses. Liucija dos Santos. Tą dieną Portugalijoje paskelbtas nacionalinis gedulas. Ses. Liucija dos Santos vasario 13 d. mirė Coimbros vienuolyne sulaukusi 97 m. Popiežius pasiuntė į laidotuves asmeninį atstovą – Genujos arkivyskupą kardinolą Tarcisio Bertone. Laidotuvių proga perskaitytame popiežiaus žodyje ses. Liucija dos Santos vadinama „džiugios ištikimybės Dievui ir jo valiai pavyzdžiu“. „Jaučiausi nuolat remiamas jos kasdienės maldos dovana, ypač išbandymų ir kančios momentais“, – rašoma popiežiaus žodyje. Šventasis Tėvas pabrėžė, kad metams bėgant „dvasinės draugystės ryšiai“ nuolat stiprėjo. Jonas Paulius II savo gyvybės išgelbėjimą po 1981 m. gegužės 13 d. pasikėsinimo visuomet laikė Fatimos Dievo Motinos užtarimo padariniu. Sekmadienį prieš mirtį popiežius pasiuntė ses. Liucijai palaiminimo laišką, kuriame žadėjo melstis, kad ji „Velykų dvasia išgyventų skausmo ir kentėjimų momentą“. Karmelitė viena perskaitė faksu atsiųstą žinią.

Popiežiaus pasiuntinys kardinolas Tarcisio Bertone, buvęs Tikėjimo mokymo kongregacijos sekretorius, ankstesniais metais buvo ne kartą susitikęs su ses. Liucija ir tarėsi su ja rengiant trečiosios Fatimos paslapties paskelbimą 2000 m. Interviu Vatikano radijui kardinolas Bertone apibūdino ses. Liuciją kaip „ypatingą, bet paprastą moterį“, kupiną maldos, malonės ir draugiškumo. Interviu dienraščiui „La Repubblica“ kardinolas Bertone teigė, kad 2000 m. paskelbtos trečiosios Fatimos paslapties interpretacija „nėra galutinė“. Jis teigė, kad vienuolyno celėje likę ses. Liucijos raštai bus tiriami netrukus prasidėsiančioje jos beatifikacijos byloje: karmelitė mėgo rašyti, o gyvenimo paibaigoje naudojo kompiuteriu.

Ses. Liucija 1941 m. raštu išdėstė 1917 m. Fatimos pranašystę, susidedančią iš trijų dalių. Pirmojoje išpranašautas po Pirmojo pasaulinio karo prasidėsiantis kitas karas. Antrosios paslapties turinys, pasak ses. Liucijos, yra Rusijos atsivertimas, įvyksiantis po jos paaukojimo Nekalčiausiajai Marijos Širdžiai. Trečiąją pranašystės dalį ses. Liucija užrašė tik 1944 m. ir įpareigojo jos neskelbti iki 1960 m. Popiežius Jonas XXIII, pirmasis perskaitęs tekstą, neleido jo skelbti. Paulius VI 1967 m. lankėsi Fatimoje, tačiau atsisakė susitikti su ses. Liucija. 1977 m. su Fatimos regėtoja apie dvi valandas bendravo kardinolas Albino Luciani, būsimasis popiežius Jonas Paulius I. Popiežius Jonas Paulius II paskelbė „Trečiąją paslaptį“ 2000 m. gegužės 13 d. per regėtojų Jacintos ir Francisco Marto beatifikaciją.

Fatimos regėtojos palaikai buvo palaidoti Coimbroje, tačiau po metų juos ketinama perkelti į Fatimą. Abu kitus regėtojus, Francisco ir Jacintą Marto popiežius

Jonas Paulius II 2000 m. paskelbė palaimintaisiais. Pasak kun. Lajoso Kondoro, Francisco ir Jacintos Marto beatifikacijos bylos postulatoriaus, dar ses. Liucijai esant gyvai būdavo gaunama daug laiškų, kuriuose liudijama apie jos maldos užtarimą.

Kardinolas Ratzingeris apie Šventojo Tėvo negalią

(KAP) Kovo 1 d. aplankęs Agostino Gemelli klinikoje besigydantį popiežių kardinolas Josephas Ratzingeris davė interviu Vatikano radijui. Kardinolas sakė, kad popiežius, kentėdamas kalbos negalę, įžengė į naują kentėjimų etapą vienydamasis su Kristaus kančia. Pasak Tikėjimo mokymo kongregacijos prefekto, svarbu, kad popiežius kitais būdais gali bendrauti ir pranešti savo sprendimus. Kardinolas Ratzingeris sakė, kad ilgo Jono Pauliaus II pontifikato metu kančia tapo „savitu skelbimu“. Pasak jo, popiežius savo kančios kelyje žmonėms dovanojo daug naujo. Pavyzdžiui, Parkinsono draugijos ligoniai laiške dėkoja Šventajam Tėvui, kad jis, sirgdamas šia liga, turi drąsos ne tik viešai pasirodyti, bet ir ryžtingai veikti. Kardinolas pabrėžė, kad kentėjimai vaisingi, vienijami su Kristaus kančia ir viso pasaulio kentėjimais. Kančia turi prasmę ir gali tapti pozityviu dalyku – ši žinia ypač svarbi pasauliui, siekiančiam slėpti ar išstumti kančią.

Kardinolas Ratzingeris, žurnalistų paklaustas, patvirtino popiežiaus gebėjimą kalbėti po operacijos. Jis sakė, kad paprastai kalba su Šventuoju Tėvu vokiškai, o tąkart ligoninėje popiežius su juo kalbėjo itališkai ir vokiškai.

Mirė judėjimo *Communione e Liberazione* įkūrėjas

(KAP) Vasario 24 d. Milano katedroje vyko iškilmingos judėjimo *Communione e Liberazione* įkūrėjo kun. Luigi Giussani (g. 1922) laidotuvių Mišios. Mišias pagal šv. Ambraziejaus apeigas celebravo kardinolas Dionigi Tettamanzi, jose dalyvavo iškilūs visuomenės veikėjai, tarp jų premjeras Silvio Berlusconi ir senatorius Giulio Andreotti. Popiežiaus Jono Pauliaus II žodį perskaitė jo legatas kardinolas Josephas Ratzingeris. Kardinolas Tettamanzi perskaitė ankstesnio Milano arkivyskupo kardinolo Carlo Maria Martini žodį, kuriame iškeliamas „nenuilstamas Don Giussani entuziazmas“ skelbiant Dievo įsikūnijimą Jėzuje Kristuje. Popiežiaus pasiuntinys kardinolas Ratzingeris savo pamoksle iškėlė ypatingą judėjimo *Communione e Liberazione* įkūrėjo kun. Luigi Giussani liudijimo reikšmingumą. Pasak kardinolo, Milano kunigo Don Giussani kelias išryškina, kad krikščionybė nėra „intelektinė sistema, moralizmas ar dogmų paketas“ – tai „susitikimas su Kristumi, įvykis“. Judėjimo *Communione e Liberazione* įkūrėjui Kristus buvo visa ko centras, kun. Giussani buvo įsitikinęs, jog „tik Kristus viskam teikia prasmę“.

Kardinolas Ratzingeris priminė, kad kun. Giussani su savo sekėjais studentais, septintajame dešimtmetyje Bra-

ziliroje susidūręs su išskirtinio skurdo apraiškomis, patyrė pagundą tiesiog „veikti“, taip paverčiant krikščionybę tik moraline ir politine sistema. Tačiau Don Giussani atsispyrė pagundai tikėjimą pakeisti veikla. Kun. Giusani buvo taip pat įsitikinęs, kad tikroji laisvė reikalinga bendruomenės, nes „egoistiška izoliuota laisvė yra bendruomenę griaunantis melas“.

Judėjimas *Communione e Liberazione* paplitęs 80 pasaulio šalių, jam priklauso apie 80 tūkst. žmonių, tarp jų 48 tūkst. įsipareigojusių narių.

Lenkijos primas leido priimti Komuniją į ranką

(KAI, KAP) Lenkijos primas kardinolas Jozefas Glempas paskelbė, kad Komuniją galima priimti į ranką Varšuvos arkivyskupijoje. Tai buvo paskelbta vasario 13 d. Varšuvos arkivyskupijos bažnyčiose perskaitytame Eucharistijos temai skirtame ganytojiškajame gavėnios laiške. Laiške skelbiama, jog Komuniją priimti į ranką bus galima nuo Didžiojo ketvirtadienio, kovo 25 d. Varšuvos arkivyskupas kardinolas J. Glempas pirmasis iš Lenkijos vyskupų davė leidimą Komuniją priimti į ranką. Naujienų agentūrai KAI kardinolas Glempas teigė, kad galimybė priimti šventąją Komuniją į ranką gali padidinti pagarbą Eucharistijai. Jis sakė, kad ypač Eucharistijos metais šiuo leidimu priimti Komuniją į ranką siekia sustiprinti tikinčiųjų meilę Komunjai. Jis taip pat priminė, kad Komunijos priėmimo į ranką būdas įprastas kitose pasaulio šalyse.

Atsiliepdamas į nuomones, priešingas Komunijos priėmimui į ranką, kardinolas Glempas teigė, jog Komunijos priėmimo į ranką būdas bus priimtinas „brandaus ir tvirto tikėjimo“ žmonėms. Pasak kardinolo, šio priėmimo būdo priešinkai „nepakankamai suvokia“ Eucharistiją, neatsižvelgdami į tai, kad ji yra duonos pavidalo.

Vidurio Europos šalių hierarchai susitiko Budapešte

(KAP, KAI) Vasario 13–15 d. Budapešte vyko devynių buvusių komunistinių Europos šalių (Bosnijos, Chorvatijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos, Serbijos, Slovakijos, Slovėnijos, Vengrijos) katalikų hierarchų susitikimas, surengtas Vengrijos vyskupų konferencijos kvietimu. Šių Europos Sąjungos šalių bei kandidačių į ES vyskupai nutarė sustiprinti tarpusavio bendravimą ir veiklos koordinavimą. Kardinolai ir vyskupai vasario 13 d. koncertavo pontifikalines Mišias Budapešto šv. Stepono bazilikoje, vasario 14 d. susitiko su Vengrijos prezidentu Ferencu Madlu.

Susitikimą sukviėtęs Vengrijos vyskupų konferencijos pirmininkas arkivyskupas Istvanas Seregely pabrėžė, kad devynioms šalims teko panašus komunistinio totalitarizmo likimas, taip pat laisvės sąlygomis jų laukia panašios užduotys bei problemos. Minėtose devyniose šalyse gyvena apie 100 mln. gyventojų, iš jų 56 proc. katalikų. Baigiamojoje spaudos konferencijoje Vengrijos primas kardinolas Peteris Erdő kalbėjo apie panašius pastoracinius iššūkius tose šalyse. Kardinolas Audrys Bačkis sakė, kad komunistinio režimo metai pažeidė ne tik žmonių sąžinę, santykius su Dievu, bet ir žmogiškuosius santykius. Bažnyčiai tenka rūpintis žmogiškojo solidarumo atkūrimu. Bukarešto arkivyskupas Ioan Robu pabrėžė, kad siekiant bendrojo gėrio kiekvienoje šalyje reikia ieškoti Bažnyčios ir visuomenės optimalaus bendradarbiavimo formų. Belgrado arkivyskupas Stanislavas Hocevaras pasakė, kad krikščioniškoji vertybių sistema yra Europos atkūrimo pamatas. Hierarchai vieningai sutarė dėl auklėjimo ir šeimos vertybių puoselėjimo svarbos. Vyskupai taip pat išreiškė susirūpinimą dėl viešai besireiškiančių antiklerikalinių tendencijų.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
diak. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.
ISSN 1392-6098

© 2005, „Bažnyčios žinios“